

Komisja Nadzoru Finansowego

Wytyczne

dotyczące zarządzania obszarami technologii informacyjnej
i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w towarzystwach funduszy
inwestycyjnych

Warszawa, 16 grudnia 2014 r.

Spis treści

Spis treści	2
I. Wstęp.....	4
II. Słownik pojęć.....	6
III. Lista wytycznych.....	8
Strategia i organizacja obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	8
Rozwój środowiska teleinformatycznego	9
Utrzymanie i eksploatacja środowiska teleinformatycznego	9
Zarządzanie bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego	11
IV. Strategia i organizacja obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	12
Rola zarządu i rady nadzorczej	12
System informacji zarządczej	13
Planowanie strategiczne	13
Zasady współpracy obszarów biznesowych i technicznych	15
Organizacja obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	16
Struktura organizacyjna	16
Podział obowiązków	16
Zasoby ludzkie	18
V. Rozwój środowiska teleinformatycznego	20
Projekty w zakresie środowiska teleinformatycznego	20
Rozwój systemów informatycznych	21
VI. Utrzymanie i eksploatacja środowiska teleinformatycznego	27
Zarządzanie danymi	27
Zarządzanie architekturą danych	27
Zarządzanie jakością danych	28
Zarządzanie infrastrukturą teleinformatyczną	31
Architektura infrastruktury teleinformatycznej	31
Komponenty infrastruktury teleinformatycznej	32
Aktualizacja oprogramowania komponentów infrastruktury teleinformatycznej	35
Zarządzanie pojemnością i wydajnością komponentów infrastruktury teleinformatycznej	36
Dokumentacja infrastruktury teleinformatycznej	38
Współpraca z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych	39
Kontrola dostępu	42
Mechanizmy kontroli dostępu logicznego	43
Mechanizmy kontroli dostępu fizycznego	44

Ochrona przed szkodliwym oprogramowaniem	45
Wsparcie dla użytkowników.....	46
Edukacja pracowników.....	47
Ciągłość działania środowiska teleinformatycznego	47
Plany utrzymania ciągłości działania i plany awaryjne.....	47
Zasoby techniczne oraz warunki fizyczne i środowiskowe.....	49
Kopie awaryjne	52
Weryfikacja efektywności podejścia do zarządzania ciągłością działania	53
Zarządzanie elektronicznymi kanałami dostępu.....	53
Weryfikacja tożsamości klientów	53
Bezpieczeństwo danych i środków klientów.....	54
Edukacja klientów.....	55
Zarządzanie oprogramowaniem użytkownika końcowego.....	56
VII. Zarządzanie bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego.....	57
System zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego	57
Identyfikacja ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	58
Szacowanie ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	59
Kontrola i przeciwdziałanie ryzyku w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	59
Monitorowanie i raportowanie ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	60
Klasyfikacja informacji i systemów informatycznych	61
Klasyfikacja informacji.....	61
Klasyfikacja systemów informatycznych.....	62
Zarządzanie incydentami naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego	62
Bezpieczeństwo formalnoprawne.....	65
Rola audytu wewnętrznego i zewnętrznego	66

I. Wstęp

Mając na uwadze cele nadzoru nad rynkiem finansowym, określone w art. 2 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1149, ze zm., dalej: ustawa), polegające na zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania rynku finansowego, jego stabilności, bezpieczeństwa i zaufania do rynku, a także zapewnieniu ochrony interesów jego uczestników oraz określone w art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy zadania Komisji Nadzoru Finansowego, polegające na podejmowaniu działań służących prawidłowemu funkcjonowaniu rynku finansowego, wydawane są „Wytyczne dotyczące zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w towarzystwach funduszy inwestycyjnych” (dalej: Wytyczne).

Konieczność wydania niniejszych Wytycznych wynika ze znacznego rozwoju technologicznego oraz systematycznego wzrostu znaczenia obszaru technologii informacyjnej dla działalności towarzystw funduszy inwestycyjnych, jak również związana jest z pojawieniem się nowych zagrożeń w tym zakresie.

Niniejsze Wytyczne mają na celu wskazanie towarzystwom funduszy inwestycyjnych oczekiwań nadzorczych dotyczących ostrożnego i stabilnego zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, w szczególności ryzykiem związanym z tymi obszarami. Ryzyko to można określić jako niepewność związaną z prawidłowym, efektywnym i bezpiecznym wspieraniem działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych przez jego środowisko teleinformatyczne. Wiąże się ono przede wszystkim z ryzykiem operacyjnym, ryzykiem prawnym i ryzykiem utraty reputacji.

Wskazać należy, że kwestie związane z organizacją i bezpieczeństwem gromadzenia, przetwarzania i przechowywania danych w systemach informatycznych w towarzystwach funduszy inwestycyjnych także wówczas gdy powierzają przedsiębiorcom lub przedsiębiorcom zagranicznym wykonywanie czynności związanych z prowadzoną przez towarzystwa działalnością regulują następujące przepisy prawa:

- 1) art. 45a ust. 4 pkt 5, art. 48 ust. 2b pkt 1 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 157, dalej „Ustawa”),
- 2) § 86 ust. 3, § 87 ust. 1-3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie sposobu, trybu oraz warunków prowadzenia działalności przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych (Dz. U. poz. 538).

Dokument zawiera 22 Wytyczne, które podzielone zostały na następujące obszary:

- strategia i organizacja obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- rozwój środowiska teleinformatycznego,
- utrzymanie i eksploatacja środowiska teleinformatycznego,
- zarządzanie bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego.

Wszystkie towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinny stosować się do zawartych w niniejszym dokumencie Wytycznych. Biorąc jednak pod uwagę specyfikę zagadnień

związanych z technologią i bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz różnice w zakresie uwarunkowań, skali działalności oraz profili ryzyka towarzystw funduszy inwestycyjnych, sposób realizacji tych Wytycznych i wskazanych w nich celów może być odmienny. W związku z tym, opisy i komentarze zawarte wraz z poszczególnymi wytycznymi należy traktować jako zbiór dobrych praktyk, które jednak powinny być stosowane z zachowaniem zasady proporcjonalności. Oznacza to, że stosowanie tych praktyk powinno zależeć m.in. od tego, na ile przystają one do specyfiki i profilu ryzyka towarzystwa funduszy inwestycyjnych, szczególnych uwarunkowań prawnych, w jakich towarzystwo funduszy inwestycyjnych się znajduje oraz charakterystyki jego środowiska teleinformatycznego, jak również od stosunku kosztów ich wprowadzenia do wynikających z tego korzyści (także z perspektywy bezpieczeństwa klientów towarzystwa funduszy inwestycyjnych). Organ nadzoru oczekuje, że TFI będą stosować wszystkie Wytyczne, a proporcjonalność będzie polegać jedynie na sposobie wdrożenia poszczególnych Wytycznych, uwzględniającym specyfikę prowadzonej działalności oraz wynikające z przyjętej strategii metody realizacji wsparcia przez obszar IT działalności towarzystwa.

Jednocześnie nadzór oczekuje, że decyzje dotyczące zakresu i sposobu wprowadzenia wskazanych w Wytycznych rozwiązań poprzedzone zostaną pogłębioną analizą i poparte będą stosowną argumentacją dokumentującą adekwatny do poziomu ryzyka proces zarządzania obszarami technologii informacyjnej i środowiska teleinformatycznego.

Ponadto zaleca się, aby w sytuacji zlecenia podmiotom trzecim wykonywania czynności z zakresu działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych, jak również funduszy inwestycyjnych, towarzystwo dołożyło starań, aby podmioty trzecie wypełniały stosowne do zakresu zlecenia wytyczne określone w niniejszych Wytycznych. Jednocześnie rekomenduje się, aby towarzystwa funduszy inwestycyjnych lub fundusze inwestycyjne w umowach z podmiotami trzecimi zawierały stosowne klauzule, gwarantujące wykonywanie przez te podmioty Wytycznych.

Organ nadzoru oczekuje, że standardy wskazane w Wytycznych będą zaimplementowane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych nie później niż do dnia 31 grudnia 2016 r. Wytyczne powinny być stosowane według zasady „zastosuj lub wyjaśnij” (ang. *comply or explain*) w odniesieniu do sposobu realizacji poszczególnych Wytycznych z zachowaniem podejścia ostrożnościowego, akceptowalnego poziomu ryzyka i konieczności przestrzegania przepisów prawa.

Informacje na temat stosowania Wytycznych powinny być przekazane na formularzu, który towarzystwa będą uzupełniały w ramach własnej oceny zgodności z Wytycznymi. Formularz będzie stanowił jedną z form weryfikacji przez organ nadzoru spełnienia wymogów określonych w Wytycznych.

Wytyczne nie naruszają praw i obowiązków wynikających z przepisów prawa.

II. Słownik pojęć

Bezpieczeństwo informacji – zachowanie poufności, integralności i dostępności informacji; w ramach bezpieczeństwa informacji mogą być uwzględniane również inne właściwości, takie jak autentyczność, rozliczalność, niezaprzeczalność i niezawodność (na podstawie ISO/IEC 27000:2009).

Cloud Computing („przetwarzanie w chmurze”) – model świadczenia usług zapewniający niezależny od lokalizacji, dogodny dostęp sieciowy „na żądanie” do współdzielonej puli konfigurowalnych zasobów obliczeniowych (np. serwerów, pamięci masowych, aplikacji lub usług), które mogą być dynamicznie dostarczane lub zwalniane przy minimalnych nakładach pracy zarządczej i minimalnym udziale dostawcy usług (na podstawie NIST Special Publication 800-145 „The NIST Definition of Cloud Computing”, National Institute of Standards and Technology).

Dostępność danych – właściwość danych polegająca na tym, że są one dostępne i mogą być wykorzystywane na żądanie uprawnionej jednostki (na podstawie ISO/IEC 27000:2009).

Incydent naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego – pojedyncze niepożądane lub niespodziewane zdarzenie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego (tj. wystąpienie stanu komponentu środowiska teleinformatycznego wskazującego na potencjalne naruszenie jego bezpieczeństwa, błąd mechanizmu kontrolnego lub uprzednio nieznaną sytuację, która może być istotna z perspektywy bezpieczeństwa) lub seria takich zdarzeń, w przypadku których występuje znaczne prawdopodobieństwo zakłócenia działalności lub naruszenia bezpieczeństwa informacji (na podstawie ISO/IEC 27000:2009).

Infrastruktura teleinformatyczna – zespół urządzeń i łączy transmisyjnych obejmujący w szczególności platformy sprzętowe (w tym: serwery, macierze, stacje robocze), sieć teleinformatyczną (w tym: routery, przełączniki, zapory sieciowe oraz inne urządzenia sieciowe), oprogramowanie systemowe (w tym systemy operacyjne i systemy zarządzania bazami danych) oraz inne elementy umożliwiające bezawaryjną i bezpieczną pracę ww. zasobów (w tym zasilacze UPS, generatory prądotwórcze, urządzenia klimatyzacyjne), także te wykorzystywane w ośrodkach zapasowych .

Integralność danych – właściwość danych stanowiąca o ich dokładności i kompletności (na podstawie ISO/IEC 27000:2009).

Kierownictwo towarzystwa funduszy inwestycyjnych – zarząd towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz dyrektorzy, kierownicy komórek organizacyjnych i kierownicy ds. kluczowych procesów w towarzystwie funduszy inwestycyjnych.

Obszar bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego – obszar działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych mający na celu zapewnienie, że ryzyko dotyczące bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego towarzystwa funduszy inwestycyjnych jest odpowiednio zarządzane.

Obszar biznesowy – obszar działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych, którego funkcjonowanie jest wspierane przez środowisko teleinformatyczne, w tym np. działalność operacyjna, zarządzanie ryzykiem, rachunkowość, finanse itp.

Obszar technologii informacyjnej – obszar działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych mający na celu zapewnienie właściwego wsparcia funkcjonowania towarzystwa funduszy inwestycyjnych przez środowisko teleinformatyczne.

Podatność – słabość zasobu lub mechanizmu kontrolnego, która może być wykorzystana przez zagrożenie (na podstawie ISO/IEC 27000:2009).

Poufność danych – właściwość danych polegająca na tym, że pozostają one niedostępne lub niejawnie dla nieuprawnionych osób, procesów lub innych podmiotów (na podstawie ISO/IEC 27000:2009).

Profil ryzyka – skala i struktura ekspozycji na ryzyko.

Przetwarzanie danych – jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie.

System informatyczny – aplikacja komputerowa lub zbiór powiązanych aplikacji komputerowych, którego celem jest przetwarzanie danych.

System zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego – zbiór zasad i mechanizmów odnoszących się do procesów mających na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.

Środowisko teleinformatyczne – infrastruktura teleinformatyczna towarzystwa funduszy inwestycyjnych wraz z wykorzystującymi ją systemami informatycznymi oraz eksploatowane w towarzystwie funduszy inwestycyjnych systemy informatyczne wspierające jego działalność, oparte na infrastrukturze teleinformatycznej zapewnianej przez podmioty zewnętrzne.

Zagrożenie – potencjalna przyczyna niepożądanego incydentu, który może spowodować szkodę dla systemu lub organizacji (na podstawie ISO/IEC 27000:2009).

III. Lista wytycznych

Strategia i organizacja obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

Wytyczna 1

Rada nadzorcza towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinna nadzorować funkcjonowanie obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, natomiast zarząd towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinien zapewnić, aby powyższe obszary zarządzane były w sposób poprawny i efektywny.

Wytyczna 2

W towarzystwie funduszy inwestycyjnych powinien funkcjonować sformalizowany system informacji zarządczej w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, zapewniający każdemu z odbiorców informacji właściwy poziom wiedzy o tych obszarach.

Wytyczna 3

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno opracować i wdrożyć strategię w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, zgodną ze strategią działania towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Wytyczna 4

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno określić zasady współpracy oraz zakresy odpowiedzialności obszaru biznesowego, technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, pozwalające na efektywne i bezpieczne wykorzystanie potencjału środowiska teleinformatycznego w działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Wytyczna 5

Rozwiązania organizacyjne oraz zasoby ludzkie w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinny być adekwatne do jego profilu ryzyka, skali i specyfiki działalności oraz pozwalać na efektywną realizację działań w tych obszarach.

Rozwój środowiska teleinformatycznego

Wytyczna 6

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady prowadzenia projektów w zakresie środowiska teleinformatycznego, adekwatne do skali i specyfiki realizowanych projektów.

Wytyczna 7

Systemy informatyczne towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinny być rozwijane w sposób zapewniający wsparcie jego działalności oraz uwzględniający wymogi bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.

Utrzymanie i eksploatacja środowiska teleinformatycznego

Wytyczna 8

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady zarządzania danymi wykorzystywanymi w ramach prowadzonej działalności, obejmujące w szczególności zarządzanie architekturą oraz jakością danych i zapewniające właściwe wsparcie działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Wytyczna 9

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady dotyczące zarządzania infrastrukturą teleinformatyczną, w tym jej architekturą, poszczególnymi komponentami, wydajnością i pojemnością oraz dokumentacją, zapewniające właściwe wsparcie działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz bezpieczeństwo przetwarzanych danych.

Wytyczna 10

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych, zapewniające bezpieczeństwo danych i poprawność działania środowiska teleinformatycznego, uwzględniające również usługi informatyczne świadczone przez podmioty należące do grupy kapitałowej towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Wytyczna 11

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady oraz mechanizmy techniczne zapewniające właściwy poziom kontroli dostępu logicznego do danych i informacji oraz dostępu fizycznego do kluczowych elementów infrastruktury teleinformatycznej.

Wytyczna 12

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić odpowiednią ochronę środowiska teleinformatycznego przed szkodliwym oprogramowaniem.

Wytyczna 13

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewniać wewnętrznym użytkownikom systemów informatycznych wsparcie w zakresie rozwiązywania problemów związanych z ich eksploatacją, w tym wynikających z wystąpienia awarii i innych niestandardowych zdarzeń zakłócających ich użytkowanie.

Wytyczna 14

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno podejmować skuteczne działania mające na celu osiągnięcie i utrzymanie odpowiedniego poziomu kwalifikacji pracowników w zakresie środowiska teleinformatycznego i bezpieczeństwa informacji przetwarzanych w tym środowisku.

Wytyczna 15

Proces zarządzania ciągłością działania towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinien uwzględniać szczególne uwarunkowania związane z jego środowiskiem teleinformatycznym oraz przetwarzanymi w nim danymi.

Wytyczna 16

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych świadczące usługi z wykorzystaniem elektronicznych kanałów dostępu powinno posiadać skuteczne rozwiązania techniczne i organizacyjne zapewniające weryfikację tożsamości i bezpieczeństwo danych oraz środków klientów, jak również edukować klientów w zakresie zasad bezpiecznego korzystania z tych kanałów.

Wytyczna 17

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady zarządzania tzw. oprogramowaniem użytkownika końcowego¹, skutecznie ograniczające ryzyko związane z eksploatacją tego oprogramowania.

¹ Oprogramowanie użytkownika końcowego (ang. *End-User Computing, EUC*) – narzędzia opracowane i funkcjonujące w oparciu o aplikacje instalowane na komputerach osobistych, takie jak MS Excel czy MS Access, dzięki którym użytkownicy niebędący programistami mogą tworzyć aplikacje biznesowe.

Zarządzanie bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego

Wytyczna 18

W towarzystwie funduszy inwestycyjnych powinien funkcjonować sformalizowany, skuteczny system zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego, obejmujący działania związane z identyfikacją, szacowaniem, kontrolą, przeciwdziałaniem, monitorowaniem i raportowaniem ryzyka w tym zakresie, zintegrowany z systemem zarządzania ryzykiem i bezpieczeństwem informacji w towarzystwie funduszy inwestycyjnych.

Wytyczna 19

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno klasyfikować systemy informatyczne i przetwarzane w nich informacje zgodnie z zasadami uwzględniającymi w szczególności wymagany dla tych systemów i informacji poziom bezpieczeństwa.

Wytyczna 20

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady zarządzania incydentami naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, obejmujące ich identyfikację, rejestrowanie, analizę, priorytetyzację, wyszukiwanie powiązań, podejmowanie działań naprawczych oraz usuwanie przyczyn.

Wytyczna 21

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić zgodność funkcjonowania obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego z wymaganiami prawnymi, regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi, zawartymi umowami i przyjętymi w towarzystwie funduszy inwestycyjnych standardami.

Wytyczna 22

Obszary technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinny być przedmiotem systematycznych, niezależnych audytów.

IV. Strategia i organizacja obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

Rola zarządu i rady nadzorczej

1. Wytuczna 1

Rada nadzorcza towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinna nadzorować funkcjonowanie obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, natomiast zarząd towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinien zapewnić, aby powyższe obszary zarządzane były w sposób poprawny i efektywny.

1.1. Szczególną uwagę rada nadzorcza i zarząd powinni poświęcić w zakresie swoich kompetencji:

- zarządzaniu bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego² oraz ciągłością działania³,
- procesowi tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego⁴,
- zarządzaniu elektronicznymi kanałami dostępu⁵,
- współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa⁶,
- zapewnieniu adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego⁷,
- zarządzaniu jakością danych o kluczowym znaczeniu dla towarzystwa funduszy inwestycyjnych⁸.

1.2. W celu zwiększenia skuteczności nadzoru i kontroli nad obszarem bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, jak również zapewnienia efektywnej komunikacji w tym obszarze i zgodności jego działań z celami i potrzebami instytucji, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego, stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska oraz skalę i specyfikę prowadzonej działalności) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wyznaczenia lub wskazania⁹ komitetu właściwego do spraw obszaru bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego. Pracami

² Patrz: sekcja „Zarządzanie bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego”.

³ Patrz: sekcja „Ciągłość działania środowiska teleinformatycznego”.

⁴ Patrz: sekcja „Planowanie strategiczne”.

⁵ Patrz: sekcja „Zarządzanie elektronicznymi kanałami dostępu”.

⁶ Patrz: sekcja „Współpraca z zewnętrznymi dostawcami usług”.

⁷ Patrz: sekcja „Organizacja obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego”.

⁸ Patrz: sekcja „Zarządzanie jakością danych”.

⁹ Nie jest wymagane, aby był to odrębny, dedykowany komitet – w szczególności dopuszczalne jest np. uwzględnienie zadań komitetu do spraw obszaru bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w ramach prac komórek odpowiedzialnych za obszar ryzyka operacyjnego. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno jednak zapewnić, aby przyjęte rozwiązanie pozwalało na efektywną realizację zadań w przedmiotowym zakresie.

komitetu powinien kierować posiadający odpowiednie kwalifikacje członek zarządu towarzystwa funduszy inwestycyjnych lub osoba wyznaczona przez zarząd towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

System informacji zarządczej

2. Wytyczna 2

W towarzystwie funduszy inwestycyjnych powinien funkcjonować sformalizowany system informacji zarządczej w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, zapewniający każdemu z odbiorców informacji właściwy poziom wiedzy o tych obszarach.

2.1. Opracowując system informacji zarządczej w zakresie technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno:

- zidentyfikować zagadnienia w obszarach technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, które powinny być objęte systemem informacji zarządczej, z uwzględnieniem związanego z nimi ryzyka i innych specyficznych uwarunkowań,
- określić sposób i zasady udostępniania i pozyskiwania informacji dotyczących ww. zagadnień (w tym również wskazać źródła, z których możliwe jest automatyczne pozyskiwanie tych informacji) oraz wskazać odpowiedzialności w tym zakresie,
- określić adekwatny zakres i częstotliwość raportowania,
- określić osoby lub funkcje, które powinny być odbiorcami informacji,
- zapewnić, aby informacje przekazywane każdemu z odbiorców były czytelne, rzetelne, dokładne, aktualne, miały odpowiedni zakres oraz były dostarczane terminowo i z właściwą częstotliwością.

Planowanie strategiczne

3. Wytyczna 3

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno opracować i wdrożyć strategię w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, zgodną ze strategią działania towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

3.1. Podstawową funkcją obszaru technologii informacyjnej w towarzystwie funduszy inwestycyjnych jest zapewnienie wsparcia dla działalności instytucji przez jej środowisko teleinformatyczne, zaś obszaru bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego – zapewnienie, że ryzyko związane z bezpieczeństwem tego środowiska jest odpowiednio zarządzane. W związku z tym, punktem wyjścia dla opracowania strategii¹⁰ w zakresie

¹⁰ Liczba pojedyncza używana w sformułowaniu „strategia w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego” nie oznacza, że powinna ona zostać opracowana jako pojedynczy dokument. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno jednak zapewnić spójność strategii w obu tych obszarach.

obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego powinna być strategia działania towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

3.2. W celu zapewnienia, że strategia w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego jest realistyczna, a jednocześnie zgodna z aktualnymi i przyszłymi (przewidywanymi) uwarunkowaniami i oczekiwaniami biznesowymi, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno dysponować niezbędną wiedzą o środowisku teleinformatycznym, pozwalającą na ujęcie wzajemnych zależności pomiędzy poszczególnymi jego komponentami i przetwarzanymi w nim danymi oraz uwarunkowaniami, celami i potrzebami biznesowymi.

3.3. W zakresie realizacji powyższej strategii towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno w szczególności określić konkretne i mierzalne cele oraz programy / projekty o zdefiniowanych priorytetach i ramach czasowych (zgodnie z ustalonymi potrzebami). Powinny one obejmować:

- rozwój wykorzystywanego oprogramowania,
- zmiany w zakresie danych przetwarzanych w ramach działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- rozwój infrastruktury teleinformatycznej,
- zmiany organizacyjne i procesowe w zakresie zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,

z uwzględnieniem wymagań dotyczących bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, ryzyka związanego z realizacją tej strategii oraz środków finansowych koniecznych do jej realizacji.

3.4. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, aby realizacja powyższej strategii była w sposób efektywny nadzorowana, w szczególności poprzez monitorowanie realizacji określonych w niej celów oraz programów / projektów.

3.5. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, aby powyższa strategia była systematycznie¹¹ przeglądana i dostosowywana do zmian zachodzących zarówno w samym towarzystwie funduszy inwestycyjnych, jak i w jego otoczeniu, takich jak zmiany w strategii działania towarzystwa funduszy inwestycyjnych, profilu ryzyka, zmiany prawne i regulacyjne czy rozwój technologiczny.

3.6. Zakres i poziom szczegółowości dokumentacji powyższej strategii powinny być adekwatne do jej złożoności oraz skali i profilu działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

¹¹ Tj. w sposób uporządkowany i metodyczny.

Zasady współpracy obszarów biznesowych i technicznych

4. Wytyczna 4

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno określić zasady współpracy oraz zakresy odpowiedzialności obszaru biznesowego, technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, pozwalające na efektywne i bezpieczne wykorzystanie potencjału środowiska teleinformatycznego w działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

4.1. Zasady określające tryb współpracy obszarów biznesowych, technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego oraz sposób komunikacji tych obszarów powinny być określone i sformalizowane w sposób adekwatny do skali i profilu działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

4.2. Powyższe zasady powinny zapewniać, że:

- tryb podejmowania decyzji oraz zakresy zadań i odpowiedzialności w zakresie obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego są precyzyjnie określone i adekwatne do ustalonej w towarzystwie funduszy inwestycyjnych roli obszaru technologii informacyjnej,
- obszar biznesowy możliwie precyzyjnie określa swoje oczekiwania (w tym ich priorytety) wobec obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, w szczególności poprzez współuczestnictwo w procesie tworzenia strategii w zakresie obszarów technologii informacyjnej oraz bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- obszary technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego możliwie precyzyjnie informują obszar biznesowy o szacowanych środkach finansowych niezbędnych do spełnienia potrzeb tego obszaru,
- obszary technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego uczestniczą w opiniowaniu strategii działania towarzystwa funduszy inwestycyjnych, w szczególności w zakresie wskazania ograniczeń i zagrożeń związanych z tą strategią, zidentyfikowanych z perspektywy tych obszarów,
- obszar bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego uczestniczy w procesie rozwoju systemów informatycznych oraz w procesie opracowywania i zatwierdzania standardów i mechanizmów kontrolnych, które mają wpływ na poziom bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- obszar biznesowy jest regularnie informowany o stanie realizacji istotnych z jego punktu widzenia programów / projektów związanych ze środowiskiem teleinformatycznym.

4.3. W celu zwiększenia skuteczności nadzoru i kontroli nad obszarem technologii informacyjnej (w tym nad realizowanymi w tym obszarze projektami), jak również zapewnienia efektywnej komunikacji w tym obszarze i zgodności jego działań z celami i potrzebami instytucji, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować

zasadność (uwzględniając w szczególności skalę i specyfikę prowadzonej działalności, poziom złożoności środowiska teleinformatycznego oraz założenia strategiczne dotyczące rozwoju tego środowiska) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wyznaczenia lub wskazania¹² komitetu lub jednostki organizacyjnej właściwej do spraw realizacji projektów środowiska teleinformatycznego. Pracami komitetu lub jednostki powinien kierować posiadający odpowiednie kwalifikacje członek zarządu towarzystwa funduszy inwestycyjnych lub osoba wyznaczona przez zarząd towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

4.4. Jednocześnie, w celu zapewnienia możliwie ścisłej integracji zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego z zarządzaniem całą instytucją, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić właściwą współpracę pomiędzy jednostkami odpowiedzialnymi za obszar technologii informacyjnej, strategię działania towarzystwa funduszy inwestycyjnych, bezpieczeństwo środowiska teleinformatycznego, ciągłość działania, zarządzanie ryzykiem operacyjnym, zarządzanie procesami, zarządzanie projektami oraz audyt wewnętrzny (z zachowaniem odpowiedniego stopnia niezależności każdej z nich).

Organizacja obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

5. Wytyczna 5

Rozwiązania organizacyjne oraz zasoby ludzkie w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinny być adekwatne do jego profilu ryzyka, skali i specyfiki działalności oraz pozwalać na efektywną realizację działań w tych obszarach.

Struktura organizacyjna

5.1. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, aby struktura organizacyjna w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego pozwalała na efektywną realizację celów towarzystwa funduszy inwestycyjnych w tych obszarach, odpowiednio do skali i profilu działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz stopnia złożoności środowiska teleinformatycznego. Adekwatność tej struktury powinna być systematycznie weryfikowana i – w przypadku wystąpienia takiej potrzeby – dostosowywana do zmian w środowisku wewnętrznym towarzystwa funduszy inwestycyjnych i jego otoczeniu.

Podział obowiązków

5.2. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno precyzyjnie zdefiniować obowiązki i uprawnienia poszczególnych pracowników w zakresie technologii informacyjnej i bezpieczeństwa informacji. Określenie zakresów obowiązków i uprawnień powinno mieć formę pisemną, a podział obowiązków powinien minimalizować ryzyko błędów i nadużyć w

¹² Nie jest wymagane, aby był to odrębny, dedykowany komitet. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno jednak zapewnić, aby przyjęte rozwiązanie pozwalało na efektywną realizację zadań w przedmiotowym zakresie.

procesach i systemach. W tym celu należy zwrócić uwagę na odpowiednią separację obowiązków pracowników, w szczególności oddzielenie:

- funkcji tworzenia lub modyfikowania systemów informatycznych od ich testowania (poza testami realizowanymi przez programistów w ramach wytwarzania oprogramowania), administracji i użytkowania,
- funkcji administrowania danym komponentem środowiska teleinformatycznego od projektowania związanych z nim mechanizmów kontrolnych w zakresie bezpieczeństwa,
- funkcji administrowania danym systemem informatycznym od monitorowania działań jego administratorów,
- funkcji audytu od pozostałych funkcji w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.

5.3. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno wyznaczyć osoby lub funkcje odpowiedzialne za podejmowanie decyzji w zakresie poszczególnych systemów eksploatowanych w towarzystwie funduszy inwestycyjnych (często zwane właścicielami systemów), opartych zarówno na infrastrukturze teleinformatycznej towarzystwa funduszy inwestycyjnych, jak i infrastrukturze teleinformatycznej zapewnianej przez podmioty zewnętrzne. Do obowiązków tych osób lub funkcji powinno należeć w szczególności:

- zapewnienie prawidłowości działania i bezpieczeństwa systemu pod względem biznesowym (np. poprzez właściwe zdefiniowanie procedur korzystania z systemu, udział w procesie zarządzania ciągłością jego działania, udział w procesie zarządzania uprawnieniami),
- nadzór nad działaniami użytkowników systemu,
- udział w procesie podejmowania decyzji w zakresie rozwoju tych systemów.

W przypadku, gdy dla danego systemu informatycznego określony został więcej niż jeden właściciel, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno poświęcić szczególną uwagę precyzyjnemu określeniu podziału ich kompetencji i obowiązków.

5.4. Zapewnienie bezpieczeństwa informacji przetwarzanych w środowisku teleinformatycznym nie jest wyłącznie domeną komórek odpowiedzialnych za obszary technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, ale w dużej mierze zależy od właściwego postępowania bezpośrednich użytkowników systemów informatycznych i danych. W związku z tym, każdy pracownik towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinien być świadomy, że jego obowiązkiem jest dbanie o bezpieczeństwo informacji przetwarzanych w środowisku teleinformatycznym. W tym celu towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno podejmować działania mające na celu tworzenie tzw. kultury bezpieczeństwa informacji, edukować pracowników w zakresie bezpieczeństwa

środowiska teleinformatycznego¹³ oraz uzyskać pisemne zobowiązania do przestrzegania regulacji wewnętrznych dotyczących tego obszaru.

5.5. Jako uzupełnienie wobec powyższego, pracownicy obszaru bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego powinni w sposób niezależny aktywnie monitorować realizację czynności przypisanych w tym obszarze jednostkom biznesowym i odpowiedzialnym za obszar technologii informacyjnej (np. w zakresie okresowych przeglądów uprawnień do systemów, bieżącej kontroli w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego prowadzonej w jednostkach organizacyjnych, testowania poprawności procesu odtwarzania komponentów środowiska teleinformatycznego na podstawie kopii awaryjnych itp.).

5.6. W odniesieniu do systemu informatycznego, zaleca się wprowadzenie mechanizmu potwierdzenia wprowadzanych operacji dotyczących znacznych kwot przez drugą osobę (tzw. „autoryzacja na drugą rękę”). Ustalenie wysokości znacznej kwoty powinno zostać dokonane przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych na podstawie analizy charakteru realizowanych operacji.

Zasoby ludzkie

5.7. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, przy uwzględnieniu skali prowadzonej działalności, aby zarówno liczebność, jak i poziom wiedzy i kwalifikacji pracowników obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego lub osób, którym powierzono odpowiedzialność za te obszary pozwalały na bezpieczną i poprawną eksploatację całości środowiska teleinformatycznego. W związku z tym, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno:

- zapewnić, aby poziom obciążenia pracowników pozwalał na efektywną realizację powierzonych im obowiązków,
- zapewnić pracownikom regularne szkolenia (adekwatnie do specyfiki zajmowanego przez nich stanowiska)¹⁴, promować zdobywanie wiedzy oraz umożliwiać im wymianę doświadczeń (np. poprzez dostęp do tzw. baz wiedzy, udział w konferencjach i forach branżowych).

5.8. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych nie powinno wprowadzać do użytku nowych technologii informatycznych bez posiadania wiedzy i kompetencji umożliwiających właściwe zarządzanie związanym z nimi ryzykiem. W związku z tym, towarzystwo funduszy inwestycyjnych każdorazowo powinno oceniać adekwatność tych kompetencji, zaś w przypadku stwierdzenia, że są one niewystarczające – podjąć działania mające na celu ich uzupełnienie (np. szkolenia pracowników, zatrudnienie nowych pracowników, podjęcie współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych itp.).

5.9. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przyłożyć szczególną uwagę do doboru pracowników zatrudnianych na stanowiskach dających dostęp do informacji o wysokim stopniu poufności¹⁵.

¹³ Patrz też: sekcja „Edukacja pracowników”.

¹⁴ Patrz też: sekcja „Edukacja pracowników”.

¹⁵ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji i systemów informatycznych”.

5.10. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno podejmować działania mające na celu minimalizację ryzyka związanego z ewentualnym odejściem z pracy kluczowych pracowników obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego lub zaprzestaniem wykonywania czynności przez osoby, którym powierzono odpowiedzialność za obszary technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego. W szczególności towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno:

- identyfikować kluczowych pracowników, których odejście wiąże się ze znacznym ryzykiem dla działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- zapewnić dostępność aktualnej i precyzyjnej dokumentacji środowiska teleinformatycznego¹⁶,
- zapewnić, że czynności przypisane do kluczowych pracowników są okresowo realizowane przez inne osoby (np. w trakcie odpowiednio długich urlopów kluczowych pracowników),
- posiadać opracowane programy sukcesji kluczowych pracowników,
- promować dzielenie się wiedzą między pracownikami,
- objąć informacją zarządczą istotne zdarzenia w zakresie kluczowych pracowników (w szczególności informacje o ich odejściach z pracy lub długotrwałych nieobecnościach)¹⁷.

¹⁶ Patrz: sekcja „Dokumentacja infrastruktury teleinformatycznej”.

¹⁷ Patrz też: sekcja „System informacji zarządczej”.

V. Rozwój środowiska teleinformatycznego

Projekty w zakresie środowiska teleinformatycznego

6. Wytoczna 6

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady prowadzenia projektów w zakresie środowiska teleinformatycznego, adekwatne do skali i specyfiki realizowanych projektów.

6.1. Zasady prowadzenia projektów w zakresie środowiska teleinformatycznego powinny w szczególności:

- wprowadzać definicję projektu¹⁸,
- obejmować wszystkie etapy projektu, od jego inicjacji i podjęcia decyzji o rozpoczęciu do formalnego zamknięcia,
- określać sposób wskazywania interesariuszy projektu,
- określać sposób doboru uczestników projektu i wskazywać ich role, uprawnienia i odpowiedzialności,
- uwzględniać sposób dokumentowania realizacji projektu,
- określać zasady współpracy i komunikacji stron biorących udział w realizacji projektu,
- określać zasady zarządzania harmonogramem, budżetem, zakresem i jakością w projekcie,
- określać zasady zarządzania ryzykiem w projekcie,
- określać zasady zarządzania zmianą w projekcie,
- określać zasady oraz role i odpowiedzialności w zakresie odbioru i wprowadzania do eksploatacji produktów prac projektu,
- określać zasady podejmowania decyzji o zaniechaniu realizacji projektu.

6.2. Projekty powinny być prowadzone z wykorzystaniem lub w odniesieniu do uznanych standardów i dobrych praktyk w obszarze zarządzania projektami. Przykładem takich standardów są: proponowane przez PMI (Project Management Institute) – w szczególności standard PMBoK (Project Management Body of Knowledge) – czy metodyka PRINCE2 (PProjects IN Controlled Environments).

6.3. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego, stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska oraz skalę i specyfikę prowadzonej działalności, podejmuje decyzje dotyczącą zasadności uwzględnienia w zasadach prowadzenia projektów udziału

¹⁸ Definicja projektu może zostać określona np. w odniesieniu do wielkości szacowanego budżetu projektu lub liczby dni roboczych niezbędnych do jego realizacji.

przedstawicieli obszaru bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w całym cyklu życia projektu.

Rozwój systemów informatycznych

7. Wytyczna 7

Systemy informatyczne towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinny być rozwijane w sposób zapewniający wsparcie jego działalności oraz uwzględniający wymogi bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.

7.1. Rozwój systemów informatycznych powinien być zgodny z założeniami planów wynikających ze strategii towarzystwa funduszy inwestycyjnych w zakresie obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.

7.2. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno określać szczegółowe wymagania w zakresie rozwoju systemów informatycznych z uwzględnieniem aktualnych i przewidywanych potrzeb oraz możliwości przyszłego rozwoju środowiska teleinformatycznego. Każde wymaganie powinno być formułowane w sposób umożliwiający jednoznaczną ocenę jego spełnienia. Analiza wymagań powinna w szczególności obejmować¹⁹:

- wymagania dotyczące funkcjonalności systemu,
- wymagania dotyczące zakresu, ilości oraz formy danych przetwarzanych w systemie, z uwzględnieniem oceny możliwości migracji danych z aktualnie użytkowanych systemów informatycznych,
- wymagania dotyczące możliwości komunikacji z innymi wykorzystywanymi przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych systemami informatycznymi, w szczególności zasad i zakresu wymiany danych,
- wymagania dotyczące oczekiwanej wydajności i dostępności systemu, z uwzględnieniem sytuacji jego znacznego obciążenia,
- wymagania dotyczące odporności systemu na zdarzenia awaryjne, w tym wymagania dotyczące czasu odtworzenia po awarii oraz dopuszczalnej utraty danych,
- wymagania dotyczące środowiska działania systemu,
- wymagania dotyczące bezpieczeństwa systemu i przetwarzanych w nim danych, w tym w zakresie mechanizmów kryptograficznych, mechanizmów kontroli dostępu oraz rejestracji zdarzeń zachodzących w systemie,
- wymagania wynikające z przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz obowiązujących w towarzystwie funduszy inwestycyjnych standardów²⁰.

¹⁹ W przypadku wprowadzania zmian do istniejących systemów informatycznych elementy brane pod uwagę podczas analizy wymagań powinny być adekwatne do zakresu tych zmian.

²⁰ Patrz też: sekcja „Bezpieczeństwo formalnoprawne”.

7.3. W ramach projektowania systemu informatycznego towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno uwzględnić możliwość wprowadzania w przyszłości jego modyfikacji, wynikających w szczególności ze zmian w przepisach prawa, strategii działania towarzystwa funduszy inwestycyjnych lub obowiązujących w nim standardach. Oznacza to, że rozwijając systemy informatyczne towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zidentyfikować możliwe do przewidzenia zmiany w uwarunkowaniach wewnętrznych i zewnętrznych i rozważyć zasadność zapewnienia elastyczności danego systemu w odpowiednim zakresie, umożliwiającej w przyszłości efektywne wprowadzanie niezbędnych zmian.

7.4. Wprowadzenie nowego systemu informatycznego, jak również znacznej zmiany do już istniejącego systemu, powinno być poprzedzone przeprowadzeniem analizy ryzyka wynikającego z zastosowanych technologii informatycznych oraz dokonaniem oceny wpływu wprowadzanych zmian na środowisko teleinformatyczne i procesy biznesowe towarzystwa funduszy inwestycyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów bezpieczeństwa²¹.

7.5. W przypadku rozwoju systemu informatycznego realizowanego bez wykorzystania usług podmiotów zewnętrznych, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać zdefiniowane podejście w tym zakresie. Dobrą praktyką jest określenie:

- stosowanej metodyki rozwoju oprogramowania, określającej m.in. przebieg tego procesu,
- stosowanych standardów w zakresie rozwoju oprogramowania, w tym:
 - standardów architektonicznych, w tym wykorzystywanych platform, technologii, mechanizmów integracji itp.,
 - wykorzystywanych narzędzi programistycznych oraz repozytoriów kodów,
 - standardów w zakresie kodów źródłowych, w tym preferowanych języków programowania i zapytań, stosowanych notacji i sposobów komentowania,
 - zasad wykonywania bieżących testów i przeglądów kodu, zapewniających odpowiedni stopień niezależności tych przeglądów,
 - kryteriów jakości oprogramowania (np. w zakresie łatwości utrzymania, przenośności itp.),
 - standardów w zakresie tworzonej dokumentacji technicznej,
 - zasad wersjonowania oprogramowania.

7.6. W przypadku rozwoju oprogramowania realizowanego z udziałem podmiotów zewnętrznych, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno korzystać z usług informatycznych wiarygodnych dostawców o odpowiednim doświadczeniu (udokumentowanym w zrealizowanych projektach) oraz reputacji na rynku, zapewniających odpowiedni poziom jakości świadczonych usług informatycznych. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno również przeanalizować zasadność i na tej podstawie podjąć

²¹ Patrz: sekcja „Identyfikacja ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego”.

odpowiednią decyzję dotyczącą uwzględnienia w umowach zawieranych w zakresie rozwoju oprogramowania z dostawcami zewnętrznymi postanowień dotyczących stosowania przyjętych w towarzystwie funduszy inwestycyjnych standardów i metodyk rozwoju oprogramowania²². W szczególności towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, aby przed wdrożeniem testowym produktów prac w towarzystwie funduszy inwestycyjnych były one testowane wewnętrznie przez dostawcę, przy czym fakt przeprowadzenia takich testów nie powinien w żadnym stopniu ograniczać zakresu testów przeprowadzanych w towarzystwie funduszy inwestycyjnych.

7.7. Zarówno nowe oprogramowanie, jak i zmiany wprowadzane do już funkcjonujących rozwiązań informatycznych, powinny być testowane adekwatnie do swojej złożoności oraz wpływu na pozostałe elementy środowiska teleinformatycznego towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać metodologię testowania oprogramowania, uwzględniającą w szczególności następujące dobre praktyki:

- sposób organizacji testów powinien zapewniać możliwie wysoki stopień niezależności weryfikacji spełnienia przyjętych założeń,
- w testach powinni brać udział przedstawiciele możliwie szerokiego zakresu jednostek organizacyjnych towarzystwa funduszy inwestycyjnych wykorzystujących wdrażane rozwiązanie (lub – w przypadku wprowadzania zmian – jego modyfikowaną część), jak również obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- scenariusze testowe oraz zakres i wolumen danych wykorzystywanych w testach powinny być możliwie zbliżone do procedur i danych przetwarzanych w ramach faktycznego korzystania z systemu, przy czym towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić zachowanie odpowiedniego stopnia poufności rzeczywistych danych wykorzystywanych na potrzeby testów,
- sposób zgłaszania i dokonywania korekt błędów oprogramowania powinien być precyzyjnie określony i zapewniać rejestrację wszystkich zgłaszanych błędów,
- testy powinny być przeprowadzane w dedykowanym środowisku testowym,
- zakres przeprowadzanych testów powinien obejmować weryfikację spełnienia wszystkich wymagań, w szczególności następujące obszary²³ (w przypadku wprowadzania zmian do istniejących systemów informatycznych obszary uwzględniane podczas testów powinny być adekwatne do zakresu tych zmian):
 - zgodność z ustalonymi wymaganiami funkcjonalnymi,
 - wydajność i dostępność systemu, z uwzględnieniem warunków znacznego obciążenia,

²² Patrz też: sekcja „Współpraca z zewnętrznymi dostawcami usług”.

²³ W przypadku wprowadzania zmian do istniejących systemów informatycznych obszary uwzględniane podczas testów powinny być adekwatne do zakresu tych zmian.

- zgodność nowego rozwiązania z wymogami bezpieczeństwa, w tym w zakresie uprawnień,
- poprawność funkcjonowania mechanizmów zapewniających wymaganą dostępność i odtwarzanie po awarii, w tym odtwarzania systemu z kopii awaryjnych,
- zgodność z przyjętymi miarami jakości oprogramowania,
- poprawność integracji (wymiany danych) danego systemu z innymi systemami,
- poprawność funkcjonowania systemów zintegrowanych z danym systemem, jak również – w przypadku wprowadzania zmian – pozostałej (niemodyfikowanej) części funkcjonalności systemu.

7.8. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, aby procedury przenoszenia nowego systemu informatycznego lub zmiany już funkcjonującego systemu na środowisko produkcyjne minimalizowały ryzyko wystąpienia przestojów w działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych. W szczególności po przeniesieniu systemu na środowisko produkcyjne towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zweryfikować poprawność jego działania i zgodność z wymaganiami, a następnie przez odpowiedni czas monitorować system pod tym kątem w celu identyfikacji ewentualnych problemów wymagających interwencji. W związku z tym, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności możliwości techniczne oraz stosunek ryzyka do kosztów) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą zapewnienia mechanizmów umożliwiających powrót do stanu sprzed wdrożenia w przypadku wystąpienia sytuacji krytycznej (takich jak tworzenie kopii awaryjnych odpowiedniego obszaru środowiska teleinformatycznego).

7.9. Funkcjonujące w towarzystwie funduszy inwestycyjnych środowiska rozwojowe, testowe i produkcyjne powinny być odpowiednio odseparowane. Wybrana metoda separacji (np. separacja logiczna z zastosowaniem wirtualizacji, separacja fizyczna itp.) powinna odpowiadać poziomowi ryzyka i uwarunkowaniom technicznym związanym z danym środowiskiem i funkcjonującymi w nim systemami.

7.10. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, aby wraz z rozwojem systemów informatycznych tworzona lub aktualizowana była odpowiednia dokumentacja funkcjonalna, techniczna, eksploatacyjna²⁴ i użytkowa (z zapewnieniem jej wersjonowania), zaś użytkownikom rozwijanych systemów zapewniane były odpowiednie szkolenia²⁵.

7.11. W towarzystwie funduszy inwestycyjnych powinien funkcjonować sformalizowany proces zarządzania zmianą w systemach informatycznych, określający zasady i tryb postępowania w zakresie:

- zgłaszania propozycji zmian,

²⁴ Patrz też: sekcja „Dokumentacja infrastruktury teleinformatycznej”.

²⁵ Patrz też: sekcja „Edukacja pracowników”.

- akceptacji zmian,
- określania priorytetów zmian,
- realizacji zmian,
- monitorowania realizacji zmian,
- testowania realizacji zmian,
- zamykania zrealizowanych zmian,
- zarządzania zmianami pilnymi / awaryjnymi.

7.12. Podejmując decyzję w zakresie akceptacji zmiany towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeprowadzić analizę jej zgodności z wymaganiami uprzednio ustalonymi dla modyfikowanego systemu informatycznego, w szczególności związanych z jego bezpieczeństwem. W przypadku, gdy w powyższym zakresie występuje rozbieżność, decyzja o akceptacji zmiany powinna być podejmowana ze szczególną rozwagą.

7.13. Przebieg procesu wprowadzania zmian do systemów informatycznych powinien być odpowiednio udokumentowany, w szczególności towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno prowadzić rejestr zmian wprowadzanych do poszczególnych systemów oraz dokonywać okresowej weryfikacji zgodności zapisów tego rejestru ze stanem faktycznym.

7.14. Szczególnej uwagi towarzystwa funduszy inwestycyjnych wymagają zmiany w zakresie środowiska teleinformatycznego wynikające z fuzji lub przejęć. W takich przypadkach towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, aby zasoby dedykowane projektowaniu docelowego, połączonego środowiska, integracji i zastępowaniu systemów informatycznych, planowaniu i realizacji migracji danych oraz weryfikacji wyników tych prac były adekwatne do skali i specyfiki przeprowadzanych zmian.

7.15. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane regulacje w zakresie wycofywania z eksploatacji użytkowanych rozwiązań informatycznych. Regulacje te powinny w szczególności określać zasady:

- podejmowania decyzji w zakresie wycofywania systemów z eksploatacji, uwzględniające istotność systemu²⁶,
- informowania zainteresowanych stron (w tym użytkowników) o wycofaniu systemu,
- przeprowadzania migracji danych i kontroli jej poprawności,
- dokonywania archiwizacji wycofywanych rozwiązań, w szczególności z zapewnieniem wymaganego przepisami prawa i uwarunkowaniami towarzystwa funduszy inwestycyjnych dostępu do danych oraz ich prawidłowego zabezpieczenia,

²⁶ Patrz: sekcja „Klasyfikacja systemów informatycznych”.

- aktualizacji konfiguracji infrastruktury teleinformatycznej w związku z wycofaniem rozwiązania (np. w zakresie wyłączania kont systemowych, rekonfiguracji zapór sieciowych itp.),
- bezpiecznej eliminacji wycofywanych z użytku komponentów infrastruktury teleinformatycznej,
- aktualizacji dokumentacji środowiska teleinformatycznego towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

VI. Utrzymanie i eksploatacja środowiska teleinformatycznego

Zarządzanie danymi

8. Wytyczna 8

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady zarządzania danymi wykorzystywanymi w ramach prowadzonej działalności, obejmujące w szczególności zarządzanie architekturą oraz jakością danych i zapewniające właściwe wsparcie działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych²⁷.

Zarządzanie architekturą danych

8.1. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno dysponować wiedzą dotyczącą tego, jakie dane przetwarzane są w ramach prowadzonej przez niego działalności, jakie są ich źródła (w tym z określeniem, czy są to źródła wewnętrzne, czy zewnętrzne) oraz w jakich jednostkach, procesach i systemach realizowane jest to przetwarzanie. W tym celu towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeprowadzić inwentaryzację przetwarzanych danych oraz systematycznie przeglądać rezultaty tej inwentaryzacji pod kątem zgodności ze stanem faktycznym. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno również przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności skalę i specyfikę prowadzonej działalności oraz poziom złożoności środowiska teleinformatycznego) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wykorzystania elektronicznego repozytorium w celu przeprowadzenia ww. inwentaryzacji i gromadzenia jej rezultatów.

8.2. Zakres i poziom szczegółowości powyższej inwentaryzacji powinny być uzależnione od skali działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz określonej przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych istotności poszczególnych grup danych (tj. danych dotyczących pewnego, określonego przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych obszaru jego działalności). W przypadku istotnych grup danych towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno opracować ich szczegółową dokumentację, zawierającą modele tych danych, opisujące m.in. zależności pomiędzy ich poszczególnymi elementami oraz przepływy pomiędzy systemami informatycznymi, jak również posiadać odpowiednie zasady (polityki, standardy, procedury itp.) przetwarzania tych danych.

8.3. Do każdej zinwentaryzowanej grupy danych (lub jej podzbioru) powinien zostać przypisany podmiot (jednostka organizacyjna, rola, osoba itp.), który jest ostatecznie odpowiedzialny za jakość tych danych i nadzór nad nimi, w szczególności w zakresie zarządzania związanymi z nimi uprawnieniami i udziału w rozwoju systemów informatycznych, w których są one przetwarzane.

8.4. Systemy informatyczne wykorzystywane przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinny posiadać funkcjonalności zapewniające możliwość generowania oraz przechowywania danych dotyczących towarzystwa funduszy inwestycyjnych, poszczególnych

²⁷ Obszar zarządzania danymi – który można zdefiniować jako całość działań związanych z kontrolą, ochroną, dostarczaniem i poprawą danych i informacji – zawiera w sobie również inne elementy, takie jak zarządzanie rozwojem danych, zarządzanie bezpieczeństwem danych czy zarządzanie bazami danych. Elementy te omówione zostały w innych sekcjach niniejszego dokumentu.

funduszy inwestycyjnych, zbiorczych portfeli papierów wartościowych, jak również portfeli, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych, zarządzanych przez to towarzystwo funduszy inwestycyjnych, tak, aby dane te były kompletne, prawdziwe i rzetelne oraz aby w każdej chwili istniała możliwość wyodrębnienia danych dotyczących towarzystwa funduszy inwestycyjnych, poszczególnych funduszy inwestycyjnych, zbiorczych portfeli papierów wartościowych oraz portfeli, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych.

Zarządzanie jakością danych

8.5. W towarzystwie funduszy inwestycyjnych powinny obowiązywać sformalizowane zasady zarządzania jakością danych, których zakres i poziom szczegółowości powinny być uzależnione od skali i specyfiki działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz określonej przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych istotności poszczególnych grup danych. Niezależnie od przyjętej przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych metodologii i nomenklatury w tym zakresie, zasady te powinny obejmować:

- okresowe dokonywanie oceny jakości danych,
- dokonywanie czyszczenia danych,
- identyfikację przyczyn błędów występujących w danych,
- bieżące monitorowanie jakości danych.

8.6. Dokonując okresowej oceny jakości danych, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno w szczególności identyfikować błędy w danych oraz badać ich wpływ na swoją działalność. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno także upewniać się, że przetwarzane dane są odpowiednie z perspektywy zarządzania (w tym pomiaru) poszczególnymi rodzajami ryzyka, jak również zaspokajania potrzeb raportowych i analitycznych ich kluczowych odbiorców – to znaczy, czy i w jakim stopniu ewentualne podjęcie błędnych decyzji wynikać może z niskiej jakości danych stanowiących ich podstawę. W tym celu towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno w szczególności:

- określić atrybuty wykorzystywane do oceny jakości danych (np. dokładność, spójność, kompletność, aktualność itp.) oraz częstotliwość i sposoby dokonywania ich pomiaru (np. automatyczne porównanie danych dotyczących tych samych operacji przechowywanych w różnych źródłach, weryfikacja z dokumentacją źródłową na podstawie próby, badanie satysfakcji użytkowników danych); w stosunku do poszczególnych danych możliwe jest stosowanie różnych atrybutów lub sposobów ich pomiaru,
- określić wartości progowe dla powyższych atrybutów, które towarzystwo funduszy inwestycyjnych uznaje za akceptowalne w odniesieniu do poszczególnych danych,
- regularnie dokonywać pomiaru jakości danych, zgodnie z zasadami określonymi w ramach powyższych działań.

8.7. Dokonując czyszczenia danych (tj. zmiany danych ocenionych jako błędne w dane odpowiednie do potrzeb i celów ich użycia) – o ile działania te realizowane są w sposób

zautomatyzowany – towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przyłożyć szczególną uwagę do poprawnego skonstruowania algorytmów czyszczących. Niepoprawny algorytm poprawiając jedne dane może bowiem (poprzez efekty uboczne) spowodować pogorszenie jakości innych danych.

8.8. Dokonując identyfikacji przyczyn błędów występujących w danych, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno uwzględniać m.in. przyczyny związane z niewłaściwymi procedurami przetwarzania danych oraz z niską skutecznością mechanizmów kontrolnych funkcjonujących w zakresie zapewniania jakości danych, a następnie wdrażać nowe i usprawniać już funkcjonujące mechanizmy (zarówno na etapie wprowadzania danych do systemów, jak i ich późniejszego przetwarzania), w szczególności poprzez:

- modyfikację procesów zbierania i przetwarzania danych (w tym również sposobów wymiany danych pomiędzy systemami informatycznymi),
- wprowadzanie lub modyfikację mechanizmów kontroli bieżącej (takich jak automatyczne reguły walidacyjne, monitorowanie interfejsów wymiany danych, umieszczenie w procesach biznesowych punktów pomiaru jakości danych, uzgadnianie danych pomiędzy systemami itp.),
- wprowadzanie lub modyfikację mechanizmów kontroli okresowej oraz innych elementów procesu zarządzania jakością danych,
- wdrażanie zautomatyzowanych rozwiązań wspierających proces zarządzania jakością danych.

Powyższe mechanizmy kontrolne powinny być również przeglądane i dostosowywane w przypadku wprowadzania istotnych zmian w przebiegu procesów biznesowych, strukturze organizacyjnej, systemach informatycznych itp.

8.9. Bieżące monitorowanie jakości danych powinno obejmować informacje pozyskane z wykorzystaniem wprowadzonych mechanizmów kontrolnych. Zagregowane informacje dotyczące wyników monitorowania, jak również wyniki okresowych ocen jakości danych, powinny być przekazywane odpowiednim szczeblom hierarchii organizacyjnej w ramach systemu informacji zarządczej²⁸.

8.10. Projektując podejście do zarządzania jakością danych – w szczególności w przypadku braku wyodrębnionej jednostki organizacyjnej odpowiedzialnej za ten obszar – towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, aby zakresy odpowiedzialności i podział zadań w tym zakresie były jednoznacznie i precyzyjnie określone. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno również zapewnić zachowanie odpowiedniego stopnia poufności danych wykorzystywanych w procesie zarządzania jakością danych.

8.11. Projektując i realizując proces zarządzania jakością danych towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno w szczególności uwzględniać typowe czynniki mogące prowadzić do niskiej jakości danych, do których zaliczyć można m.in.:

²⁸ Patrz też: sekcja „System informacji zarządczej”.

- ręczne wprowadzanie danych do systemów, które w przypadku braku dostatecznej walidacji danych wejściowych czyni je podatnymi na błędy ludzkie, zaś przy zbyt silnej kontroli – na wprowadzanie danych niezgodnych z rzeczywistością (np. wprowadzanie zer w wymaganych polach numerycznych, których faktyczna wartość nie jest znana),
- wymiana danych pomiędzy systemami, z którą wiążą się m.in.:
 - zagrożenia wynikające z braku aktualizacji reguł wymiany danych przy dokonywaniu modyfikacji systemu źródłowego lub docelowego,
 - zagrożenia wynikające z trudności w dokonywaniu korekt w danych zidentyfikowanych jako błędne w sytuacji, w której poprzez interfejsy wymiany danych zostały już one przekazane do innych systemów,
- migracje danych (w tym związane z konsolidacją systemów), w ramach których struktury danych w systemach źródłowych i docelowych są często odmienne, zaś sama jakość danych w systemach źródłowych niekiedy nie jest wystarczająca.

8.12. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno tworzyć kulturę organizacyjną, w której kładzie się nacisk na zapewnianie odpowiedniej jakości danych wprowadzanych przez pracowników do systemów informatycznych.

8.13. Podejście towarzystwa funduszy inwestycyjnych do zarządzania jakością danych powinno uwzględniać szczególne uwarunkowania związane z ograniczoną kontrolą towarzystwa funduszy inwestycyjnych nad jakością danych pochodzących ze źródeł zewnętrznych. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno podejmować działania mające na celu umożliwienie dokonania oceny jakości tych danych oraz jej poprawę, w szczególności poprzez wymaganie od dostawców danych zewnętrznych przedstawiania potwierdzenia odpowiedniej jakości danych. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno również przykładać szczególną uwagę do jakości danych wprowadzanych przez niego do baz zewnętrznych.

8.14. W związku z tym, że jakość danych przetwarzanych w środowisku teleinformatycznym w istotny sposób wpływa na jakość zarządzania towarzystwem funduszy inwestycyjnych, a jednocześnie często odbiorcy tych danych nie mają bezpośredniego wpływu na ich jakość towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności specyfikę swojej struktury organizacyjnej oraz realizowanych procesów przetwarzania danych) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wyznaczenia lub wskazania²⁹ komitetu właściwego do spraw zarządzania jakością danych.

²⁹ Nie jest wymagane, aby był to odrębny, dedykowany komitet. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno jednak zapewnić, aby przyjęte rozwiązanie pozwalało na efektywną realizację zadań w przedmiotowym zakresie.

Zarządzanie infrastrukturą teleinformatyczną

9. Wytyczna 9

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady dotyczące zarządzania infrastrukturą teleinformatyczną, w tym jej architekturą, poszczególnymi komponentami, wydajnością i pojemnością oraz dokumentacją, zapewniające właściwe wsparcie działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz bezpieczeństwo przetwarzanych danych.

Architektura infrastruktury teleinformatycznej

9.1. Sieć teleinformatyczna towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinna zapewniać bezpieczeństwo przesyłanych danych. W szczególności sieć łącząca komponenty infrastruktury teleinformatycznej, których wyłączenie uniemożliwia prowadzenie działalności całego towarzystwa funduszy inwestycyjnych lub jego znaczącej części, powinna posiadać zapewnioną możliwość funkcjonowania w oparciu o łącza zapasowe.

9.2. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności stopień złożoności i rozproszenia środowiska teleinformatycznego oraz stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą zastosowania rozwiązań pozwalających na monitorowanie obciążenia sieci oraz na automatyczne uruchomienie łącza zapasowego.

9.3. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych świadczące usługi za pośrednictwem elektronicznych kanałów dystrybucji powinno posiadać alternatywny dostęp do łączy telekomunikacyjnych wykorzystywanych na potrzeby tych usług na wypadek awarii dostępu podstawowego.

9.4. Styk sieci wewnętrznej towarzystwa funduszy inwestycyjnych z sieciami zewnętrznymi (w szczególności Internetem) powinien być zabezpieczony systemem zapór sieciowych³⁰.

9.5. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą dokonania podziału sieci teleinformatycznej na podsieci (logiczne lub fizyczne), oddzielone zaporami sieciowymi zapewniającymi odpowiedni poziom kontroli dostępu i wykorzystujące inne mechanizmy (np. szyfrowanie ruchu sieciowego) uwzględniające wymagany poziom bezpieczeństwa przetwarzanych w nich danych, np. poprzez:

- oddzielenie podsieci dla wewnętrznych systemów towarzystwa funduszy inwestycyjnych od podsieci dla systemów wymieniających dane z otoczeniem zewnętrznym,
- oddzielenie podsieci obsługujących back-office od front-office,
- wydzielenie podsieci na potrzeby administracji infrastrukturą,

³⁰ Zapora sieciowa (ang. *firewall*) – zabezpieczenie fizyczne lub logiczne, kontrolujące przepływ danych do i z danego komponentu infrastruktury teleinformatycznej oraz pomiędzy podsieciami i sieciami (w tym pomiędzy sieciami wewnętrznymi a zewnętrznymi).

- wydzielenie podsieci na potrzeby rozwoju systemów informatycznych.

9.6. Reguły zarządzania ruchem sieciowym powinny zostać sformalizowane, podobnie jak reguły rejestrowania zdarzeń przez narzędzia monitorujące bezpieczeństwo infrastruktury teleinformatycznej i informowania o tych zdarzeniach. Zdarzenia te powinny podlegać systematycznej analizie. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego oraz stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą zastosowania rozwiązań klasy IDS / IPS (ang. *Intrusion Detection System / Intrusion Prevention System*), zwiększających bezpieczeństwo infrastruktury teleinformatycznej poprzez wykrywanie (IDS) lub wykrywanie i blokowanie (IPS) ataków w czasie rzeczywistym.

9.7. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady podłączania urządzeń końcowych (komputerów, urządzeń mobilnych) do infrastruktury teleinformatycznej. Opracowanie tych zasad powinno być poprzedzone przeprowadzeniem analizy ryzyka w tym zakresie. Ponadto w przypadku, gdy towarzystwo funduszy inwestycyjnych zezwala pracownikom na wykorzystywanie urządzeń prywatnych do celów służbowych, powinno ono opracować sformalizowane zasady w tym zakresie, określające w szczególności:

- dopuszczalny zakres korzystania z takich urządzeń, wraz ze wskazaniem, jakiego rodzaju informacje mogą być na nich przetwarzane³¹,
- dopuszczalne rodzaje urządzeń,
- dopuszczalne aplikacje, z których pracownicy mogą korzystać do celów służbowych,

jak również zapewnić wsparcie egzekwowania i kontroli tych zasad przez rozwiązania informatyczne oraz systematycznie edukować pracowników w zakresie bezpiecznego użytkowania urządzeń prywatnych do celów służbowych³².

9.8. Korzystanie przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych z sieci bezprzewodowych powinno wiązać się z analizą związanego z tym ryzyka. W szczególności towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno określić, jakie dane mogą być dostępne z wykorzystaniem tych sieci oraz jakie mechanizmy uwierzytelniania i szyfrowania będą wykorzystywane.

Komponenty infrastruktury teleinformatycznej

9.9. Rodzaj i konfiguracja każdego z komponentów infrastruktury teleinformatycznej powinny wynikać z analizy funkcji, jaką dany element pełni w środowisku teleinformatycznym oraz poziomu bezpieczeństwa wymaganego przez wykorzystujące dany komponent systemu informatyczne lub dane przesyłane za jego pośrednictwem³³. W szczególności:

³¹ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji”.

³² Patrz też: sekcja „Edukacja pracowników”.

³³ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji i systemów informatycznych”.

- rodzaj komponentu powinien być wybierany z uwzględnieniem wad i zalet danego rozwiązania z perspektywy punktu infrastruktury, w którym ma on zostać ulokowany (np. wybór pomiędzy sprzętowymi a programowymi zaporami sieciowymi),
- ustalając sposób konfiguracji komponentu, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno kierować się zasadą minimalizacji udostępnianych przez dany komponent usług (w tym np. otwartych portów, obsługiwanych protokołów itp.), z jednoczesnym zapewnieniem planowanej funkcjonalności.

9.10. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno weryfikować predefiniowane ustawienia wprowadzone przez producenta urządzenia lub systemu – pozostawienie konfiguracji domyślnej (a zatem powszechnie znanej, np. w zakresie standardowych kont i haseł) w znacznym stopniu zwiększa poziom ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.

9.11. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego oraz stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska) i na tej podstawie podjąć odpowiednie decyzje dotyczące:

- opracowania standardów konfiguracyjnych,
- utrzymywania rejestru komponentów infrastruktury informatycznej wraz z podstawowymi informacjami na temat ich rodzaju i konfiguracji,
- utrzymywania elektronicznego repozytorium kopii zastosowanej konfiguracji.

9.12. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady dokonywania zmian w konfiguracji komponentów infrastruktury teleinformatycznej, uwzględniające istotność poszczególnych komponentów i zapewniające:

- realizację zmian w sposób zaplanowany i kontrolowany, z uwzględnieniem wpływu danej zmiany na inne komponenty,
- zabezpieczenie komponentów przed wprowadzaniem nieuprawnionych zmian,
- możliwość wycofania zmian, w tym dostępność kopii awaryjnych konfiguracji komponentów,
- możliwość identyfikacji osób wprowadzających oraz zatwierdzających poszczególne zmiany w konfiguracji.

9.13. W przypadku przekazywania sprzętu do naprawy lub konserwacji do podmiotu zewnętrznego, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, aby podmiot ten nie miał dostępu do zapisanych w tych urządzeniach danych o wysokim stopniu poufności³⁴, lub aby odpowiedzialność za zachowanie tajemnicy tych informacji w okresie wykonywania usług informatycznych oraz po zakończeniu współpracy uregulowana została w umowie z podmiotem zewnętrznym.

³⁴ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji i systemów informatycznych”.

9.14. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady wycofywania komponentów infrastruktury teleinformatycznej z eksploatacji, w szczególności zapewniające minimalizację ryzyka związanego z możliwością wycieku informacji przechowywanych na wycofywanych komponentach.

9.15. Konfiguracja systemu zapór sieciowych powinna zapewniać rejestrowanie niestandardowych aktywności w celu umożliwienia dokonywania ich analizy pod kątem wykrywania ataków zewnętrznych i wewnętrznych. System zapór sieciowych powinien także zapewniać kontrolę ruchu wychodzącego w celu blokowania prób nawiązania sesji z wewnątrz sieci przez szkodliwe oprogramowanie.

9.16. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych wykorzystujące technologię wirtualizacji serwerów³⁵ powinno przeprowadzać analizę ryzyka związanego z tą technologią w odniesieniu do własnych uwarunkowań. Na podstawie wyników powyższej analizy, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić poprawne funkcjonowanie odpowiednich mechanizmów kontrolnych. Do dobrych praktyk w tym zakresie można zaliczyć m.in.:

- objęcie ścisłym nadzorem dostępności zasobów maszyny fizycznej (procesorów, pamięci operacyjnej, przestrzeni dyskowej itp.),
- lokowanie konsoli serwisowej i wszelkich narzędzi służących do zarządzania platformą wirtualizacji zasobów w podsieci dedykowanej administrowaniu tą platformą,
- ograniczenie możliwości nadużywania zasobów przez poszczególne maszyny wirtualne oraz współdzielenia schowka (ang. *clipboard*) pomiędzy maszyną fizyczną a wirtualną,
- szczególne zabezpieczenie maszyn fizycznych, na których ulokowane są maszyny wirtualne, przed nieuprawnionym dostępem do plików maszyn wirtualnych (ze względu na niewielką liczbę plików, które składają się na maszynę wirtualną, jest ona szczególnie podatna na wykradzenie) oraz innymi zagrożeniami, takimi jak ataki typu „*Denial-of-Service*”³⁶ (w przypadku wirtualizacji serwerów konsekwencje tego rodzaju ataków na maszynę fizyczną mogą być znacznie poważniejsze, dotykać bowiem będą wielu maszyn wirtualnych).

9.17. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno monitorować sieci teleinformatyczne, komponenty infrastruktury teleinformatycznej, usługi sieciowe i systemy informatyczne pod kątem ich bezpieczeństwa i poprawności funkcjonowania adekwatnie do związanego z nimi poziomu ryzyka. Stopień automatyzacji ww. monitorowania powinien być adekwatny do złożoności środowiska teleinformatycznego towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

³⁵ Wirtualizacja serwerów – technika pozwalająca na jednoczesne funkcjonowanie wielu serwerów logicznych na danej platformie sprzętowej.

³⁶ Atak typu „*Denial-of-Service*” – atak polegający na podjęciu próby uniemożliwienia korzystania z danego komponentu środowiska teleinformatycznego przez inne komponenty tego środowiska lub przez autoryzowanych użytkowników.

9.18. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego oraz liczbę jego użytkowników) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wprowadzenia dodatkowych zabezpieczeń w wykorzystywanym systemie poczty elektronicznej, ułatwiających sprawowanie kontroli nad informacjami o wysokim stopniu poufności³⁷ zawartymi w kierowanych na zewnątrz towarzystwa funduszy inwestycyjnych przesyłkach elektronicznych.

9.19. Eksploatowane w towarzystwie funduszy inwestycyjnych drukarki wykorzystywane do drukowania dokumentów zawierających informacje o wysokim stopniu poufności powinny być zabezpieczone przed możliwością wycieku informacji (w przypadku drukarek sieciowych – np. poprzez szyfrowanie przesyłanych do nich danych i przechowywanych przez nie zadań drukowania oraz odpowiednie mechanizmy weryfikacji tożsamości użytkowników lub poprzez inne mechanizmy). Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno również zapewnić odpowiedni poziom ochrony wrażliwych formularzy papierowych przechowywanych w podajnikach drukarek.

9.20. Eksploatowane przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych skanery sieciowe wykorzystywane do skanowania dokumentów zawierających dane osobowe lub takich, których nieuprawnione ujawnienie mogłoby narazić towarzystwo funduszy inwestycyjnych na znaczne straty, powinny być zabezpieczone przed możliwością wycieku informacji (np. poprzez przesyłanie danych w formie zaszyfrowanej lub poprzez inne mechanizmy). Rozwiązania towarzystwa funduszy inwestycyjnych w tym zakresie powinny również zapewniać, aby zeskanowane dokumenty były dostępne jedynie dla upoważnionych osób.

9.21. Konfiguracja komponentów infrastruktury teleinformatycznej powinna podlegać okresowej weryfikacji pod kątem pozostałych zmian zachodzących w tym środowisku, a także ujawnianych luk bezpieczeństwa. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego oraz stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą zapewnienia wsparcia tego procesu przez narzędzia automatyzujące czynności kontrolne. Jednym z narzędzi, które powinno być systematycznie stosowane przy ocenie skuteczności mechanizmów kontrolnych w obszarach infrastruktury teleinformatycznej o wysokiej istotności, są testy penetracyjne.

Aktualizacja oprogramowania komponentów infrastruktury teleinformatycznej

9.22. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady dotyczące dokonywania aktualizacji oprogramowania – zarówno komputerów, jak i urządzeń mobilnych oraz pozostałych elementów środowiska teleinformatycznego (w tym aktualizacji systemów operacyjnych, systemów zarządzania bazami danych, oprogramowania użytkowego, oprogramowania urządzeń sieciowych itp.), uwzględniające istotność tego oprogramowania oraz poziom krytyczności poszczególnych aktualizacji.

³⁷ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji”.

9.23. Zasady dotyczące aktualizacji oprogramowania komponentów infrastruktury teleinformatycznej powinny w szczególności wskazywać osoby odpowiedzialne za podejmowanie decyzji w zakresie zmian w środowisku produkcyjnym.

9.24. Przed dokonaniem aktualizacji oprogramowania komponentów środowiska produkcyjnego mających wpływ na systemy informatyczne o wysokiej istotności z perspektywy towarzystwa funduszy inwestycyjnych³⁸, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą dokonania weryfikacji wpływu tej aktualizacji na środowisku testowym.

9.25. Terminowość i poprawność instalacji aktualizacji powinny być objęte okresową kontrolą. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego oraz stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą zastosowania automatycznych mechanizmów instalacji aktualizacji oprogramowania komputerów osobistych i urządzeń mobilnych, jak również automatycznych narzędzi analizujących środowisko teleinformatyczne pod kątem aktualności oprogramowania.

9.26. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno dążyć do ograniczenia liczby komponentów środowiska teleinformatycznego pozbawionych odpowiedniego zakresu wsparcia producentów, w szczególności w zakresie elementów istotnych z perspektywy działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych. W tym zakresie towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno w szczególności:

- identyfikować i rejestrować przypadki występowania w środowisku teleinformatycznym komponentów pozbawionych wsparcia producentów oraz oceniać związane z tym ryzyko,
- przeprowadzać analizy dotyczące możliwości wymiany takich komponentów na komponenty objęte właściwym wsparciem lub podjęcia innych działań mających na celu kontrolę związanego z nimi ryzyka.

Powyższe działania powinny być dokonywane z odpowiednim wyprzedzeniem, tj. z uwzględnieniem okresu wymaganego do zrealizowania działań mających na celu zapewnienie kontroli ryzyka wynikającego z wykorzystywania komponentów nieobjętych wsparciem producentów.

Zarządzanie pojemnością i wydajnością komponentów infrastruktury teleinformatycznej

9.27. Infrastruktura teleinformatyczna towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinna charakteryzować się:

- skalowalnością, rozumianą jako możliwość odpowiednio szybkiego podniesienia wydajności i pojemności,

³⁸ Patrz: sekcja „Klasyfikacja systemów informatycznych”.

- nadmiarowością, rozumianą jako możliwość bieżącej obsługi zwiększonej liczby operacji w oparciu o aktualnie wykorzystywane zasoby (chwilowe zwiększenia obciążenia wynikać mogą m.in. z obsługi większej liczby operacji w dniach zakończenia miesiąca księgowego, generowania obowiązkowej sprawozdawczości, niedostępności części komponentów infrastruktury teleinformatycznej itp.). Powyższe powinno być oszacowane w oparciu o historyczne i aktualne trendy w tym zakresie.

9.28. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać udokumentowane zasady zarządzania wydajnością i pojemnością komponentów infrastruktury teleinformatycznej, uwzględniające istotność poszczególnych komponentów dla działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz zależności pomiędzy tymi komponentami, obejmujące w szczególności:

- określenie parametrów wydajności (np. czas odpowiedzi systemu, czas przetwarzania) i pojemności (np. obciążenie sieci teleinformatycznej, stopień wykorzystania urządzeń pamięci masowych, stopień wykorzystania procesorów, liczba otwartych sesji połączeniowych), wraz ze wskazaniem wartości ostrzegawczych i granicznych w tym zakresie,
- monitorowanie powyższych parametrów,
- analizę trendów oraz prognozowanie zapotrzebowania na wydajność i pojemność, z uwzględnieniem celów strategicznych towarzystwa funduszy inwestycyjnych, w szczególności w zakresie planowanej liczby obsługiwanych klientów oraz zmian w profilu działalności i związanego z tym przewidywanego wolumenu przetwarzanych danych,
- podejmowanie działań w przypadku przekroczenia wartości ostrzegawczych i granicznych powyższych parametrów oraz w przypadku, gdy analizy w zakresie zapotrzebowania na wydajność i pojemność wykażą, że obecne zasoby nie są wystarczające do jego zaspokojenia,
- raportowanie w zakresie wydajności i pojemności komponentów infrastruktury teleinformatycznej, w szczególności do właścicieli systemów informatycznych.

9.29. W celu zwiększenia efektywności procesu zarządzania wydajnością i pojemnością, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego oraz stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą:

- zastosowania narzędzi pozwalających na automatyzację monitorowania obciążenia zasobów,

- sformalizowania parametrów jakości usług świadczonych przez środowisko teleinformatyczne na rzecz użytkowników wewnętrznych i zewnętrznych oraz włączenie raportowania w tym zakresie do systemu informacji zarządczej³⁹.

9.30. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno dokonywać okresowej weryfikacji zdolności środowiska teleinformatycznego w ośrodku zapasowym do utrzymania wymaganych dla niego parametrów wydajności i pojemności.

Dokumentacja infrastruktury teleinformatycznej

9.31. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, że dokumentacja poszczególnych komponentów środowiska teleinformatycznego (w tym ich konfiguracji) oraz zależności między nimi:

- jest aktualna,
- jest szczegółowa adekwatnie do poziomu istotności każdego z tych elementów,
- umożliwia przeprowadzanie wiarygodnych analiz środowiska pod kątem jego bezpieczeństwa i optymalizacji,
- pozwala na lokalizację i usuwanie przyczyn awarii,
- umożliwia odtworzenie działalności w przypadku wystąpienia takiej konieczności,
- pozwala na efektywną realizację zadań w zakresie kontroli wewnętrznej.

9.32. Dokumentacja infrastruktury teleinformatycznej powinna podlegać ochronie adekwatnej do stopnia jej wrażliwości. Zakres dokumentacji (w szczególności dokumentów opisujących szczegóły konfiguracji i funkcjonowania systemów zabezpieczeń) dostępnej dla poszczególnych pracowników nie powinien wykraczać poza minimum wynikające z powierzonego im zakresu obowiązków.

9.33. Kolejne wersje dokumentacji powinny posiadać oznaczenie oraz metrykę zmian dokumentu (data wprowadzenia, osoby opracowujące i zatwierdzające).

9.34. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego, częstotliwość wprowadzania zmian technicznych oraz liczbę administratorów i serwisantów) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wdrożenia elektronicznego repozytorium dokumentacji infrastruktury teleinformatycznej.

9.35. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać procedury eksploatacji i administracji poszczególnych elementów środowiska teleinformatycznego. Kompletność i aktualność tych procedur powinny podlegać okresowej weryfikacji, zwłaszcza w przypadku elementów środowiska teleinformatycznego, w których wprowadzane są częste zmiany.

³⁹ Patrz też: sekcja „System informacji zarządczej”.

Współpraca z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych

10. Wytyczna 10

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych, zapewniające bezpieczeństwo danych i poprawność działania środowiska teleinformatycznego, uwzględniające również usługi informatyczne świadczone przez podmioty należące do grupy kapitałowej towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

10.1. Uwzględniając specyfikę działalności sektora funduszy inwestycyjnych, spośród usług informatycznych świadczonych przez zewnętrznych dostawców usług informatycznych czynności realizowane w obszarze technologii informacyjnej mają szczególny charakter ze względu na ich bezpośredni wpływ na jakość i bezpieczeństwo usług świadczonych na rzecz klientów oraz reputację towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Jednocześnie, w zależności od specyficznych uwarunkowań towarzystwa funduszy inwestycyjnych, wpływ jakości współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych na jakość usług świadczonych przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych na rzecz klientów wykazuje duże zróżnicowanie. W związku z tym, proces zarządzania relacjami z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych powinien być dostosowany do tych uwarunkowań.

10.2. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych nie powinno traktować zlecenia jakichkolwiek usług informatycznych zewnętrznemu dostawcy usług informatycznych jako zwolnienia z odpowiedzialności za jakość i bezpieczeństwo usług świadczonych na rzecz klientów oraz bezpieczeństwo ich danych.

10.3. Procedury doboru zewnętrznych dostawców usług informatycznych – zwłaszcza w przypadku usług informatycznych o istotnym znaczeniu dla towarzystwa funduszy inwestycyjnych – powinny uwzględniać ryzyko związane z danymi usługami i obejmować w szczególności ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej zewnętrznego dostawcy usług informatycznych, zapewnianego przez niego poziomu bezpieczeństwa oraz jakości świadczonych usług informatycznych (w miarę możliwości również na podstawie doświadczeń innych podmiotów).

10.4. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno analizować ryzyko związane z upadłością zewnętrznego dostawcy usług informatycznych lub jego nagłym wycofaniem się ze współpracy oraz posiadać skuteczne plany awaryjne związane z wystąpieniem takich sytuacji. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno również w miarę możliwości ograniczać liczbę przypadków, w których zewnętrzny dostawca usług informatycznych posiada w stosunku do towarzystwa funduszy inwestycyjnych pozycję monopolistyczną.

10.5. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno monitorować jakość usług informatycznych świadczonych przez zewnętrznych dostawców usług informatycznych, zaś istotne spostrzeżenia wynikające z tego monitoringu powinny być okresowo prezentowane zarządowi towarzystwa funduszy inwestycyjnych w ramach systemu informacji zarządczej⁴⁰. Zakres, częstotliwość i metody monitorowania i raportowania powinny uwzględniać

⁴⁰ Patrz też: sekcja „System informacji zarządczej”.

specyfikę świadczonych usług informatycznych oraz ich istotność z perspektywy ciągłości i bezpieczeństwa działania towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

10.6. W przypadku, gdy usługi informatyczne świadczone przez zewnętrznego dostawcę usług informatycznych obejmują przetwarzanie danych o wysokim stopniu poufności lub istotności dla towarzystwa funduszy inwestycyjnych⁴¹ poza infrastrukturą teleinformatyczną towarzystwa funduszy inwestycyjnych (np. w modelu *Cloud Computing* lub innych formach modelu *Application Service Provision*, w zewnętrznych centrach przetwarzania danych itp.), towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno w szczególności:

- wprowadzić odpowiednie mechanizmy kontrolne zapewniające poufność tych danych (np. poprzez ich szyfrowanie),
- zapewnić, aby informacje o wszelkich incydentach zagrażających bezpieczeństwu danych były raportowane przez dostawcę,
- posiadać informacje o tym, w jakich lokalizacjach geograficznych dane te są przetwarzane oraz jakie przepisy prawa obowiązują tam w przedmiotowym zakresie, oraz zapewnić zgodność świadczonych usług informatycznych z przepisami prawa obowiązującymi w Polsce,
- zapewnić skuteczne mechanizmy pozwalające na bezpieczne zakończenie współpracy (w szczególności w zakresie zwrotu danych oraz ich usunięcia – wraz ze wszystkimi kopiami – przez zewnętrznego dostawcę usług informatycznych),
- przeanalizować zasadność i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wprowadzenia obowiązku przedstawiania przez dostawcę certyfikatów w zakresie zgodności z uznanymi międzynarodowymi normami dotyczącymi bezpieczeństwa informacji (szczególnie w przypadku przetwarzania danych poza granicami Europejskiego Obszaru Gospodarczego).

10.7. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno sprawować kontrolę nad działalnością zewnętrznego dostawcy usług informatycznych w zakresie świadczonych przez niego usług informatycznych. W zależności od charakteru i poziomu istotności tych usług informatycznych z perspektywy towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz klasyfikacji informacji przetwarzanych przez zewnętrznego dostawcę usług informatycznych⁴² (w szczególności wynikającej z wymagań prawnych dotyczących przetwarzania danych osobowych klientów towarzystwa funduszy inwestycyjnych), kontrola taka może w szczególności polegać na:

- weryfikacji stosowanych przez dostawcę mechanizmów kontrolnych, w tym w zakresie środków ochrony i kontroli dostępu do pomieszczeń zewnętrznego dostawcy usług informatycznych, w których odbywa się świadczenie usług informatycznych na rzecz towarzystwa funduszy inwestycyjnych,

⁴¹ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji”.

⁴² Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji”.

- przeglądzie wyników weryfikacji mechanizmów kontrolnych realizowanych – np. przez audyt wewnętrzny zewnętrznego dostawcy usług informatycznych lub niezależnych audytorów zewnętrznych.

Możliwość sprawowania kontroli nad działalnością zewnętrznych dostawców usług powinna być regulowana w zawieranych z nimi umowach.

10.8. Dodatkowo, umowy zawierane z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych powinny w miarę możliwości określać:

- zakresy odpowiedzialności stron umowy,
- zakres informacji i dokumentacji przekazywanych przez zewnętrznego dostawcę usług informatycznych w związku ze świadczeniem usług informatycznych,
- zasady wymiany i ochrony informacji, w tym warunki nadawania pracownikom podmiotów zewnętrznych praw dostępu do informacji oraz zasobów środowiska teleinformatycznego towarzystwa funduszy inwestycyjnych, uwzględniające w szczególności obowiązujące przepisy prawa oraz regulacje towarzystwa funduszy inwestycyjnych w tym zakresie; w przypadku zewnętrznych dostawców usług informatycznych posiadających dostęp do informacji o wysokim stopniu poufności, uregulowana powinna zostać również kwestia odpowiedzialności za zachowanie tajemnicy tych informacji w okresie wykonywania usług informatycznych oraz po zakończeniu umowy,
- zasady związane z prawami do oprogramowania (w tym jego kodów źródłowych) w trakcie współpracy i po jej zakończeniu, w szczególności dostępu do kodów źródłowych w przypadku zaprzestania świadczenia usług informatycznych wsparcia i rozwoju oprogramowania przez jego dostawcę (np. z wykorzystaniem usług depozytu kodów źródłowych),
- parametry dotyczące jakości świadczonych usług informatycznych oraz sposoby ich monitorowania i egzekwowania,
- zasady i tryb obsługi zgłoszeń dotyczących problemów w zakresie świadczonych usług informatycznych,
- zasady i tryb dokonywania aktualizacji oprogramowania komponentów infrastruktury znajdujących się pod kontrolą dostawcy,
- zasady współpracy w przypadku wystąpienia incydentu naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- zasady w zakresie dalszego zlecenia czynności podwykonawcom zewnętrznego dostawcy usług informatycznych,
- kary umowne związane z nieprzebrzeganiem warunków umownych, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa informacji przetwarzanych przez zewnętrznego dostawcę usług informatycznych.

10.9. Umowy zawierane przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych powinny zapewniać, że świadczenie usług

informatycznych odbywać się będzie zgodnie z wymaganiami prawnymi, regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi oraz przyjętymi w towarzystwie funduszy inwestycyjnych standardami⁴³.

10.10. Wzorce umów lub umowy zawierane przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych powinny być weryfikowane w odpowiednim zakresie przez jednostki towarzystwa funduszy inwestycyjnych odpowiedzialne za obszar prawny oraz obszar bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.

10.11. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać regulacje dotyczące współpracy z pracownikami zewnętrznymi dostawców usług informatycznych, uwzględniające w szczególności:

- warunki udzielania dostępu do informacji o wysokim stopniu poufności⁴⁴,
- zasady sprawowania nadzoru nad działaniami pracowników zewnętrznymi,
- konieczność zapewnienia, że każdy pracownik zewnętrzny posiadający dostęp do informacji o wysokim stopniu poufności objęty jest co najmniej takimi restrykcjami w zakresie bezpieczeństwa, jak pracownicy towarzystwa funduszy inwestycyjnych posiadający dostęp do takich informacji.

10.12. Zasady współpracy pomiędzy towarzystwem funduszy inwestycyjnych a zewnętrznym dostawcą usług informatycznych powinny uwzględniać reguły w zakresie komunikacji i koordynacji wykonywanych przez zewnętrznego dostawcę usług informatycznych czynności (np. w zakresie przeprowadzania migracji danych, czynności konserwacyjnych, skanowania infrastruktury teleinformatycznej itp.), minimalizujące ich negatywny wpływ na jakość i bezpieczeństwo usług świadczonych na rzecz klientów towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

10.13. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno poświęcić szczególną uwagę ryzyku związanemu z przyznawaniem zewnętrznym dostawcom usług informatycznych (w szczególności spoza grupy kapitałowej) kompetencji w zakresie administrowania prawami dostępu do systemów informatycznych towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

Kontrola dostępu

11. Wytyczna 11

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady oraz mechanizmy techniczne zapewniające właściwy poziom kontroli dostępu logicznego do danych i informacji oraz dostępu fizycznego do kluczowych elementów infrastruktury teleinformatycznej.

⁴³ Patrz też: sekcja „Bezpieczeństwo formalnoprawne”.

⁴⁴ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji”.

Mechanizmy kontroli dostępu logicznego

11.1. Systemy informatyczne eksploatowane przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinny posiadać mechanizmy kontroli dostępu pozwalające na jednoznaczne określenie i uwierzytelnienie tożsamości oraz autoryzację użytkownika.

11.2. Parametry haseł dostępu (w tym długość i złożoność hasła, częstotliwość zmiany, możliwość powtórnego użycia historycznego hasła) oraz zasady blokowania kont użytkowników powinny zostać ustalone w regulacjach wewnętrznych, z uwzględnieniem klasyfikacji systemu⁴⁵ oraz innych uwarunkowań z nim związanych, w tym prawnych i związanych z przyjętymi w towarzystwie funduszy inwestycyjnych standardami⁴⁶. Funkcjonalność wykorzystywanych systemów informatycznych powinna w miarę możliwości wymuszać stosowanie obowiązujących w towarzystwie funduszy inwestycyjnych reguł dotyczących haseł dostępu oraz reguł blokowania konta użytkownika w przypadku użycia błędnego hasła.

11.3. Proces zarządzania uprawnieniami powinien zostać sformalizowany w procedurach wewnętrznych, określających zasady wnioskowania, przydzielania, modyfikacji i odbierania dostępu do systemów lub ich funkcjonalności, jak również monitorowania dostępu. Zakres nadawanego dostępu nie powinien wykraczać poza merytoryczny zakres obowiązków i uprawnień użytkownika (w tym również użytkowników zewnętrznych,) oraz podlegać okresowej kontroli.

11.4. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeprowadzać regularne przeglądy nadanych uprawnień, obejmujące zgodność uprawnień faktycznie nadanych w systemach informatycznych zarówno z uprawnieniami przypisanymi w rejestrach uprawnień, jak i z merytorycznym zakresem obowiązków i uprawnień poszczególnych użytkowników. Częstotliwość wykonywania tych przeglądów powinna wynikać z analizy poziomu ryzyka związanego z poszczególnymi pracownikami i systemami informatycznymi, przy czym nie powinna być ona niższa niż roczna. Przeglądy uprawnień powinny być dokonywane w odpowiednim zakresie również w przypadku zmian funkcjonalności systemów informatycznych oraz zmian zakresów obowiązków pracowników. Wykryte w ramach powyższych przeglądów istotne nieprawidłowości oraz podjęte w związku z nimi działania powinny być raportowane w ramach systemu informacji zarządczej⁴⁷.

11.5. W celu zwiększenia efektywności zarządzania i nadzoru nad uprawnieniami oraz ograniczenia ryzyka nadania nieadekwatnych praw dostępu, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego, stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska oraz liczbę jego użytkowników) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą:

- opracowania standardowych profili dostępu dla określonych grup pracowników lub stanowisk pracy,

⁴⁵ Patrz: sekcja „Klasyfikacja systemów informatycznych”.

⁴⁶ Patrz też: sekcja „Bezpieczeństwo formalnoprawne”.

⁴⁷ Patrz też: sekcja „System informacji zarządczej”.

- zastosowania narzędzi automatyzujących proces zarządzania uprawnieniami użytkowników (w szczególności rejestrowania uprawnień historycznych).

11.6. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych w miarę możliwości powinno ograniczać użytkownikom dostęp do funkcji pozwalających na samodzielne zwiększenie własnych uprawnień. W sytuacjach, gdy powyższa zasada nie może być przestrzegana (np. w przypadku administratorów systemów informatycznych) należy zapewnić inne mechanizmy kontrolne w tym zakresie.

11.7. W przypadku systemów, których nieuprawnione użycie może skutkować szczególnie wysokimi stratami, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą połączenia haseł dostępu z innymi mechanizmami weryfikacji tożsamości użytkownika (np. tokeny, elektroniczne karty identyfikacyjne, itp.).

11.8. Wszyscy użytkownicy systemów informatycznych towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinni być informowani o odpowiedzialności za zapewnienie poufności haseł oraz za skutki działań wykonanych z wykorzystaniem ich kont.

11.9. Obowiązujące w towarzystwie funduszy inwestycyjnych zasady zarządzania uprawnieniami powinny w szczególności uwzględniać zagrożenia związane z nieprawidłowym wykorzystaniem uprawnień użytkowników uprzywilejowanych. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego oraz stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wprowadzenia mechanizmów zapewniających każdorazową rejestrację oraz możliwość monitorowania dostępu z poziomu uprawnień uprzywilejowanych do najbardziej wrażliwych komponentów środowiska teleinformatycznego.

11.10. Systemy informatyczne przetwarzające dane o wysokiej istotności dla towarzystwa funduszy inwestycyjnych⁴⁸ powinny posiadać mechanizmy pozwalające na automatyczną rejestrację zachodzących w nich zdarzeń w taki sposób, aby zapisy tych rejestrów mogły – w przypadku wystąpienia takiej konieczności – stanowić wiarygodne dowody niewłaściwego lub niezgodnego z zakresem zadań użytkowników korzystania z tych systemów. Mechanizmy rejestracji zdarzeń powinny również uniemożliwiać nieuprawnione usuwanie lub modyfikowanie zapisów.

11.11. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady zarządzania kluczami kryptograficznymi, obejmujące w szczególności ich tworzenie, przechowywanie, dystrybucję, niszczenie oraz archiwizację, zapewniające ochronę kluczy przed nieuprawnioną modyfikacją i ujawnieniem.

Mechanizmy kontroli dostępu fizycznego

11.12. Istotnym elementem bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego jest kontrola fizycznego dostępu do pomieszczeń, w których ulokowane są serwery i inne kluczowe elementy infrastruktury teleinformatycznej oraz urządzenia wspierające jej działanie (w tym

⁴⁸ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji i systemów informatycznych”.

zasilacze awaryjne, generatory prądowórcze, klimatyzatory i rozdzielnie elektryczne). Mechanizmy kontroli dostępu fizycznego powinny zapewniać dostęp jedynie uprawnionych osób (tj. takich, w przypadku których konieczność posiadania dostępu wynika z zakresu obowiązków) oraz wszczęcie alarmu w przypadku prób dostępu podejmowanych przez osoby nieuprawnione. Mechanizmy te powinny również obejmować rejestrację ruchu osobowego. Stosowane rozwiązania powinny być adekwatne do poziomu ryzyka związanego z komponentami ulokowanymi w danym pomieszczeniu, specyficznych uwarunkowań (w tym lokalowych) towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz skali i charakteru prowadzonej działalności.

11.13. W pomieszczeniach, w których ulokowane są kluczowe elementy infrastruktury teleinformatycznej, poza sytuacjami wyjątkowymi nie powinno się zezwalać przebywającym tam osobom na fotografowanie, nagrywanie audio/video itp. Zezwolenia przewidujące wyjątki w tym zakresie powinny być udzielane przez odpowiednio upoważnione osoby oraz rejestrowane.

Ochrona przed szkodliwym oprogramowaniem

12. Wytyczna 12

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić odpowiednią ochronę środowiska teleinformatycznego przed szkodliwym oprogramowaniem.

12.1. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić automatyczną ochronę przed szkodliwym oprogramowaniem (takim jak wirusy, konie trojańskie, robaki, oprogramowanie *rootkit*⁴⁹ itp.), zarówno w przypadku wymagających takiej ochrony centralnych elementów infrastruktury teleinformatycznej (serwerów, kontrolerów domeny itp.), jak i komputerów osobistych i urządzeń mobilnych. Ochrona ta powinna być realizowana w sposób ciągły, zaś użytkownicy nie powinni mieć możliwości jej wyłączenia. Zakres ochrony powinien wynikać ze stopnia narażenia każdego komponentu infrastruktury na wystąpienie zagrożenia, jak również potencjalnej dotkliwości skutków jego wystąpienia dla towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

12.2. Aplikacje chroniące przed szkodliwym oprogramowaniem oraz sygnatury szkodliwego oprogramowania powinny być systematycznie aktualizowane. O ile to możliwe, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, aby powyższa aktualność weryfikowana była każdorazowo przy próbie podłączenia urządzenia do sieci wewnętrznej towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

12.3. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady w zakresie ochrony przed szkodliwym oprogramowaniem, obejmujące w szczególności:

- sposób postępowania z poszczególnymi rodzajami wykrytego szkodliwego oprogramowania,

⁴⁹ Oprogramowanie *rootkit* – narzędzie, które modyfikuje pliki systemowe w taki sposób, aby ukryć swoją obecność na komputerze przed użytkownikiem, oprogramowaniem antywirusowym itp., oraz umożliwia wykonywanie akcji określonych przez twórcę (takich jak np. przechwytywanie haseł użytkownika czy uniemożliwienie dokonania aktualizacji oprogramowania antywirusowego) bez wiedzy użytkownika.

- tryb podejmowania decyzji o zaprzestaniu użytkowania zagrożonych komponentów środowiska teleinformatycznego lub ich izolowaniu od pozostałej części tego środowiska,
- tryb informowania odpowiednich jednostek towarzystwa funduszy inwestycyjnych o zagrożeniu⁵⁰.

12.4. Niezależnie od poziomu stosowanej automatycznej ochrony przed szkodliwym oprogramowaniem, kluczowa z tej perspektywy jest również świadomość użytkowników końcowych w zakresie zasad bezpieczeństwa. W związku z tym, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić odpowiedni poziom edukacji użytkowników w tym zakresie⁵¹.

Wsparcie dla użytkowników

13. Wytyczna 13

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewniać wewnętrznym użytkownikom systemów informatycznych wsparcie w zakresie rozwiązywania problemów związanych z ich eksploatacją, w tym wynikających z wystąpienia awarii i innych niestandardowych zdarzeń zakłócających ich użytkowanie.

13.1. Sposób działania obszaru zapewniania wsparcia dla wewnętrznych użytkowników systemów informatycznych powinien być dostosowany do skali prowadzonej działalności, złożoności środowiska teleinformatycznego i liczby jego użytkowników wewnętrznych oraz uwzględniać ewentualną zależność od zewnętrznych dostawców usług informatycznych.

13.2. Funkcjonowanie procesu wsparcia wewnętrznych użytkowników systemów informatycznych powinno być sformalizowane adekwatnie do złożoności środowiska teleinformatycznego towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz liczby wewnętrznych użytkowników systemów informatycznych. Zgłoszenia powinny być rejestrowane oraz analizowane w celu umożliwienia podejmowania działań zapobiegawczych w odniesieniu do identyfikowanych problemów. Osoby odpowiedzialne za zapewnienie wsparcia dla użytkowników powinny również być przeszkolone w zakresie identyfikacji i eskalacji incydentów naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego⁵².

13.3. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego oraz liczbę i charakterystykę jego użytkowników) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą zapewnienia wsparcia obsługi zgłoszeń użytkowników przez system informatyczny, pozwalający w szczególności na gromadzenie i raportowanie danych o występujących problemach oraz monitorowanie jakości zapewnianego wsparcia.

⁵⁰ Patrz też: sekcja „Zarządzanie incydentami naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego”.

⁵¹ Patrz: sekcja „Edukacja pracowników”.

⁵² Patrz: sekcja „Zarządzanie incydentami naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego”.

Edukacja pracowników

14. Wytuczna 14

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno podejmować skuteczne działania mające na celu osiągnięcie i utrzymanie odpowiedniego poziomu kwalifikacji pracowników w zakresie środowiska teleinformatycznego i bezpieczeństwa informacji przetwarzanych w tym środowisku.

14.1. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno utrzymywać kwalifikacje wszystkich pracowników na poziomie odpowiednim dla zapewnienia bezpieczeństwa informacji przetwarzanych w środowisku teleinformatycznym i umożliwienia właściwego korzystania ze sprzętu i systemów informatycznych. Poziom ten powinien być zróżnicowany w zależności m.in. od ryzyka związanego z poziomem uprawnień i kompetencji poszczególnych pracowników oraz pełnionej przez nich roli w systemie zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego.

14.2. W celu zapewnienia odpowiedniego poziomu kwalifikacji pracowników w powyższym zakresie, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno stosować adekwatne formy szkoleń, zapewniać właściwe materiały, jak również prowadzić różnorodne akcje edukacyjne mające na celu podniesienie kultury bezpieczeństwa informacji. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno również przeanalizować zasadność i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą premiowania zachowań wspierających tworzenie kultury bezpieczeństwa informacji.

14.3. W ramach prowadzenia edukacji pracowników towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno uwzględniać m.in. zagrożenia związane z korzystaniem z urządzeń mobilnych, korzystaniem z własnego sprzętu informatycznego w celach zawodowych oraz korzystaniem ze sprzętu służbowego w celach prywatnych, publikowaniem przez pracowników informacji dotyczących towarzystwa funduszy inwestycyjnych w Internecie (w szczególności na portalach społecznościowych) oraz z atakami socjotechnicznymi, jak również informować pracowników o procesie postępowania dyscyplinarnego wobec osób nieprzestrzegających procedur bezpieczeństwa.

Ciągłość działania środowiska teleinformatycznego

15. Wytuczna 15

Proces zarządzania ciągłością działania towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinien uwzględniać szczególne uwarunkowania związane z jego środowiskiem teleinformatycznym oraz przetwarzanymi w nim danymi.

Plany utrzymania ciągłości działania i plany awaryjne

15.1. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać opracowane i wprowadzone:

- plany utrzymania ciągłości działania zapewniające ciągłe i niezakłócone działanie towarzystwa oraz świadczenie usług na rzecz klientów,

- plany awaryjne służące zapewnieniu możliwości prowadzenia bieżącej działalności towarzystwa i świadczenia usług oraz ograniczeniu strat w przypadku wystąpienia niekorzystnych zdarzeń wewnętrznych i zewnętrznych mogących poważnie zakłócić tę działalność,

zapewniające nieprzerwane działanie towarzystwa na określonym poziomie, uwzględniające kategorie zdarzeń operacyjnych i czynniki ryzyka operacyjnego. Posiadanie planów, zapewniających poziom usług dla klientów na akceptowanym przez nich poziomie, ma kluczowe znaczenie dla reputacji towarzystwa.

15.2. Opracowując plany awaryjne i plany utrzymania ciągłości działania, towarzystwo powinno ustalić w szczególności:

- w jakich sytuacjach i w jakim trybie podejmowana będzie decyzja o aktywacji planu awaryjnego,
- jak będą podejmowane decyzje w sytuacji kryzysowej,
- które procesy biznesowe są krytyczne, ile czasu maksymalnie może trwać ich przywrócenie i jakich zasobów będzie to wymagało,
- jakie są najistotniejsze zagrożenia dla krytycznych procesów biznesowych i jaki może być ich wpływ na funkcjonowanie tych procesów,
- jak będą realizowane krytyczne procesy biznesowe w sytuacji, gdy towarzystwo będzie miało do dyspozycji ograniczone zasoby,
- jak i kiedy zostaną przywrócone dane i zasoby,
- jak zapewnić odpowiednią jakość danych, w szczególności ich spójność, kompletność i aktualność,
- ile czasu towarzystwo może prowadzić działalność w ośrodku zapasowym,
- ile czasu potrwa zorganizowanie niezbędnej przestrzeni biurowej,
- ile czasu potrwa dostarczenie niezbędnego wyposażenia i gdzie powinno ono zostać dostarczone.

15.3. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego oraz skalę i specyfikę prowadzonej działalności) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wyznaczenia lub wskazania⁵³ stałego komitetu właściwego do spraw ciągłości działania, którego zadaniem powinien być w szczególności nadzór nad zapewnieniem dostępności niezbędnych zasobów pozwalających na kontynuowanie lub odtworzenie działalności.

15.4. Ponieważ odtworzenie działania środowiska teleinformatycznego jest zwykle niezbędne dla wznowienia funkcjonowania procesów biznesowych, towarzystwo funduszy

⁵³ Nie jest wymagane, aby był to odrębny, dedykowany komitet. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno jednak zapewnić, aby przyjęte rozwiązanie pozwalało na efektywną realizację zadań w przedmiotowym zakresie.

inwestycyjnych powinno poświęcić szczególną uwagę zarządzaniu ciągłością działania w zakresie jednostek odpowiedzialnych za funkcjonowanie tego środowiska.

15.5. Dokumentacja procesu zarządzania ciągłością działania towarzystwa funduszy inwestycyjnych w zakresie środowiska teleinformatycznego (w szczególności procedur replikacji danych, tworzenia kopii zapasowych i procedur odtworzeniowych) powinna uwzględniać klasyfikację systemów informatycznych oraz przetwarzanych w nich informacji⁵⁴, jak również zależności pomiędzy tymi systemami. Aktualność tej dokumentacji powinna być regularnie weryfikowana.

15.6. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać efektywny system dystrybucji dokumentacji procesu zarządzania ciągłością działania w zakresie środowiska teleinformatycznego, zapewniający zarówno jej poufność, jak i dostępność dla odpowiednich osób.

15.7. W ramach podejścia do zarządzania ciągłością działania towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno uwzględniać zależności od zewnętrznych dostawców usług informatycznych, których znaczenie jest kluczowe z perspektywy ciągłości działania towarzystwa funduszy inwestycyjnych. W szczególności towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno:

- określić tryb komunikacji i współpracy z zewnętrznym dostawcą usług informatycznych w przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnej,
- uwzględnić udział zewnętrznych dostawców usług informatycznych w procesie testowania procesu zarządzania ciągłością działania⁵⁵,
- opracować zasady związane z wystąpieniem konieczności zmiany zewnętrznego dostawcy usług informatycznych w trakcie sytuacji awaryjnej.

Zasoby techniczne oraz warunki fizyczne i środowiskowe

15.8. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić adekwatne do skali i specyfiki prowadzonej działalności zasoby techniczne, pozwalające na bieżące funkcjonowanie kluczowych procesów oraz ich odtworzenie w przypadku wystąpienia sytuacji awaryjnej, w szczególności z uwzględnieniem zdefiniowanych dla tych procesów:

- parametrów określających maksymalny czas trwania odtwarzania funkcjonowania tych procesów⁵⁶,
- parametrów określających, jak wiele (tj. za jaki okres) maksymalnie danych przechowywanych w systemach informatycznych może zostać utraconych⁵⁷.

15.9. W przypadku wystąpienia sytuacji rozległej awarii lub niedostępności podstawowego ośrodka przetwarzania danych, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać możliwość odtworzenia środowiska teleinformatycznego (adekwatnego do założeń planów awaryjnych) w lokalizacji zapasowej. Lokalizacja ta powinna być odpowiednio odległa od

⁵⁴ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji i systemów informatycznych”.

⁵⁵ Patrz: sekcja „Weryfikacja efektywności podejścia do zarządzania ciągłością działania”.

⁵⁶ RTO – ang. *Recovery Time Objective*.

⁵⁷ RPO – ang. *Recovery Point Objective*.

ośrodka podstawowego, w celu minimalizacji ryzyka związanego z niedostępnością obu ośrodków w wyniku zajścia pojedynczej przyczyny (np. powodzi). Proces odtwarzania środowiska powinien zostać sformalizowany w szczegółowych regulacjach wewnętrznych, określających zakresy kompetencji, niezbędne zasoby oraz kolejność i sposób odtwarzania komponentów środowiska teleinformatycznego.

15.10. Charakter funkcjonowania ośrodka zapasowego powinien być dostosowany do skali i specyfiki prowadzonej działalności operacyjnej oraz uwzględniać maksymalny akceptowany przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych czas niedostępności usług.

15.11. Warunkiem nieprzerwanego i bezpiecznego funkcjonowania środowiska teleinformatycznego jest zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego i środowiskowego w lokalizacjach, w których znajdują się kluczowe elementy infrastruktury teleinformatycznej, w szczególności w zakresie warunków związanych z ciągłością zasilania elektrycznego oraz stabilnością jego parametrów, temperaturą, wilgotnością i poziomem zapylenia, jak również kluczowe elementy instalacji zabezpieczających przed zalaniem, pożarem, włamaniem i kradzieżą lub celowym uszkodzeniem. W związku z tym, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno identyfikować zagrożenia w powyższym zakresie oraz analizować ich potencjalny wpływ na bezpieczeństwo środowiska teleinformatycznego i ciągłość działania (w szczególności w przypadku, gdy zasoby ośrodka zapasowego nie pozwalają na szybkie wznowienie działalności). Analiza ta powinna umożliwić określenie, czy lokalizacja pomieszczeń, w których znajdują się kluczowe elementy infrastruktury teleinformatycznej jest odpowiednia oraz czy są one adekwatnie zabezpieczone.

15.12. Przeprowadzając powyższą analizę towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno w szczególności uwzględnić zagrożenia związane z:

- lokalizacją i sąsiedztwem budynku (w tym znajdującymi się w jego okolicy lotniskami, obiektami wojskowymi itp.),
- lokalizacją i sąsiedztwem pomieszczeń, w których znajdują się kluczowe elementy infrastruktury teleinformatycznej (w szczególności zagrożenia związane z ulokowaniem tych pomieszczeń w piwnicach lub na poddaszach),
- uwarunkowaniami konstrukcyjnymi (np. wytrzymałością stropów, szczelnością pomieszczeń, jakością instalacji odgromowej).

15.13. W celu zapewnienia właściwych warunków fizycznych i środowiskowych w lokalizacjach, w których znajdują się kluczowe elementy infrastruktury teleinformatycznej, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno w szczególności przestrzegać następujących zasad:

- Drzwi, okna, ściany i stropy w pomieszczeniach, w których znajdują się kluczowe elementy infrastruktury teleinformatycznej, powinny zapewniać właściwą odporność mechaniczną, przeciwpożarową i przeciwwłamaniową.
- W pomieszczeniach, w których znajdują się kluczowe elementy infrastruktury teleinformatycznej, nie powinno się umieszczać materiałów łatwopalnych lub – w

przypadku takiej konieczności – odpowiednio je zabezpieczać (np. w szafach gwarantujących ochronę przeciwpożarową).

- Stosowane czynniki gaszące powinny minimalizować ryzyko uszkodzenia urządzeń elektronicznych i zapisanych w nich danych.
- Systemy zabezpieczeń antywłamaniowych i przeciwpożarowych powinny zapewniać niezwłoczne powiadomienie osób odpowiedzialnych za ochronę oraz wszczęcie akcji gaśniczej i ratunkowej. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno również przeanalizować zasadność i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą uzupełnienia systemu ochrony przeciwpożarowej o urządzenia automatycznego gaszenia.
- W pomieszczeniach, w których ulokowane są komponenty infrastruktury teleinformatycznej, należy zapewnić utrzymywanie parametrów środowiskowych (np. temperatury, wilgotności, zapylenia itp.) na poziomie określonym przez producentów tych komponentów. Stosowane przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych urządzenia kontrolujące te parametry powinny charakteryzować się właściwą wydajnością oraz redundancją (na wypadek awarii). Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą zastosowania rozwiązań zapewniających automatyczne monitorowanie i regulację parametrów środowiskowych.
- Dobór mechanizmów zapewniających ciągłość zasilania elektrycznego powinien uwzględniać oraz skalę i specyfikę działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Zasilanie awaryjne w oparciu jedynie o zasilacze bateryjne (UPS) pozwala na podtrzymywanie pracy zasobów przez ograniczony czas i z reguły w ograniczonym zakresie, dlatego towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą zapewnienia niezależnego zasilania elektrycznego w oparciu o generator prądotwórczy, w miarę możliwości uruchamiany automatycznie w przypadku zaniku zasilania podstawowego, jak również stosowanie zwielokrotnionych linii elektrycznych.

15.14. W przypadku czasowego przeniesienia sprzętu teleinformatycznego do innego pomieszczenia (np. w związku z remontem) towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić w tym pomieszczeniu odpowiednie warunki fizyczne i środowiskowe oraz właściwy poziom kontroli dostępu⁵⁸.

15.15. Skuteczność funkcjonowania mechanizmów mających na celu zapewnienie właściwych warunków fizycznych i środowiskowych w lokalizacjach, w których znajdują się kluczowe elementy infrastruktury teleinformatycznej, powinna podlegać okresowej weryfikacji.

⁵⁸ Patrz: sekcja „Mechanizmy kontroli dostępu fizycznego”.

Kopie awaryjne

15.16. Jednym ze środków mających na celu zapewnienie ciągłości działania w przypadku awarii lub katastrofy są awaryjne kopie danych, instancji systemów informatycznych oraz konfiguracji kluczowych komponentów infrastruktury teleinformatycznej. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady zarządzania nośnikami danych przechowującymi kopie awaryjne. Zasady te powinny w szczególności obejmować:

- zakres, sposób i częstotliwość kopiowania danych,
- sposoby identyfikacji nośników,
- miejsce, okres i sposób bezpiecznego przechowywania nośników,
- sposób i formę autoryzacji zmian na nośnikach i usuwania danych,
- role i odpowiedzialności w zakresie zarządzania nośnikami,
- sposoby właściwej i trwałej likwidacji niepotrzebnych danych (w zakresie zarówno likwidacji danych zapisanych na nadal eksploatowanych nośnikach, jak i likwidacji nośników wycofywanych z eksploatacji).

15.17. Poprawność wykonywania kopii awaryjnych oraz możliwość odtworzenia z nich danych powinny podlegać okresowej kontroli. Kontrola taka może być wykonywana automatycznie, przy czym w takim przypadku należy zapewnić, aby odpowiednie osoby były informowane o jej wynikach.

15.18. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać szczegółowe regulacje i instrukcje odtwarzania komponentów środowiska teleinformatycznego na podstawie kopii awaryjnych. Dokumenty te powinny być napisane w taki sposób, aby możliwe było przeprowadzenie tego procesu przez posiadające odpowiednie kwalifikacje i uprawnienia osoby trzecie (tj. takie, które na bieżąco nie zajmują się administracją danym komponentem środowiska). Proces odtwarzania komponentów środowiska teleinformatycznego powinien być systematycznie testowany.

15.19. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić integralność kopii awaryjnych od momentu ich utworzenia aż do likwidacji. Oznacza to, że przez cały ten okres powinny one odzwierciedlać faktyczny stan zasobów na moment utworzenia kopii, co wyklucza możliwość usuwania z nich jakichkolwiek danych. Regulacje i instrukcje w zakresie odtwarzania danych z kopii awaryjnych powinny uwzględniać zasady dotyczące wprowadzania w odtworzonych danych zmian powstałych pomiędzy utworzeniem danej kopii awaryjnej (lub ich sekwencji) a użyciem jej do odtworzenia stanu środowiska teleinformatycznego sprzed awarii.

15.20. Kopie, zwłaszcza transportowane lub transmitowane poza towarzystwo funduszy inwestycyjnych, powinny podlegać zabezpieczeniu (np. kryptograficznemu) przed nieuprawnionym dostępem, na poziomie adekwatnym do klasyfikacji przechowywanych na nich danych⁵⁹. Nośniki zawierające kopie powinny być przechowywane w sposób minimalizujący ryzyko ich uszkodzenia (np. w wyniku pożaru, zalania, wpływu pola

⁵⁹ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji i systemów informatycznych”.

magnetycznego) lub nieuprawnionej modyfikacji. Powinny być one również składowane oddzielnie od komponentów środowiska, których dotyczą.

15.21. Nośniki uszkodzone lub wycofane z użycia powinny podlegać zniszczeniu w sposób uniemożliwiający odtworzenie danych.

Weryfikacja efektywności podejścia do zarządzania ciągłością działania

15.22. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno regularnie weryfikować efektywność przyjętego podejścia do zarządzania ciągłością działania w zakresie środowiska teleinformatycznego, w tym w zakresie zdolności do odtworzenia działalności w oparciu o środowisko zapasowe. Częstotliwość, zakres oraz sposób przeprowadzania testów (taki jak np. symulacje, całościowe testy operacyjne itp.) powinny uwzględniać skalę i specyfikę działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz zagrożenia związane z poszczególnymi komponentami środowiska teleinformatycznego. Plany testów, zwłaszcza w przypadku, kiedy mogą mieć one wpływ na bieżącą działalność towarzystwa funduszy inwestycyjnych, powinny być konsultowane w organizacji i zatwierdzone przez zarząd towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Wyniki testów oraz plany działań naprawczych, które należy podjąć w celu usunięcia zidentyfikowanych nieprawidłowości, powinny być dokumentowane. Rada nadzorcza i kierownictwo towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinno być informowane o wynikach testów oraz terminowości i skuteczności podejmowanych działań naprawczych.

Zarządzanie elektronicznymi kanałami dostępu

16. Wytyczna 16

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych świadczące usługi z wykorzystaniem elektronicznych kanałów dostępu powinno posiadać skuteczne rozwiązania techniczne i organizacyjne zapewniające weryfikację tożsamości i bezpieczeństwo danych oraz środków klientów, jak również edukować klientów w zakresie zasad bezpiecznego korzystania z tych kanałów.

Weryfikacja tożsamości klientów

16.1. Kluczowe znaczenie w usługach świadczonych za pośrednictwem elektronicznych kanałów dostępu ma potwierdzenie, czy dana próba kontaktu, dostępu lub operacji jest uprawniona. W związku z tym, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno określić i stosować możliwie niezawodne metody i środki:

- weryfikacji tożsamości klienta przy składaniu zleceń dotyczących jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, tytułów uczestnictwa bądź certyfikatów inwestycyjnych, również w przypadku składania takich zleceń na odległość (bez fizycznej obecności klienta w placówce oferującej produkty towarzystwa funduszy inwestycyjnych), z uwzględnieniem wymagań prawnych w tym zakresie⁶⁰,

⁶⁰ Patrz też: sekcja „Bezpieczeństwo formalnoprawne”.

- potwierdzania tożsamości i uprawnień klientów korzystających z elektronicznych kanałów dostępu, minimalizujące ryzyko udzielenia dostępu nieupoważnionym osobom.

16.2. Wybór stosowanych przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych metod potwierdzania tożsamości klientów korzystających z elektronicznych kanałów dostępu powinien być dokonywany w oparciu o analizę ryzyka związanego z tymi kanałami. Analiza ta powinna być przeprowadzana systematycznie i uwzględniać możliwości transakcyjne oferowane przez dany kanał dostępu, przetwarzane w nim dane, rozpoznane techniki ataków, a jednocześnie łatwość korzystania przez klienta z poszczególnych metod potwierdzania tożsamości. Typowe środki wykorzystywane w zakresie potwierdzania tożsamości w elektronicznych kanałach dostępu obejmują m.in. osobisty numer identyfikacyjny, hasła, podpis elektroniczny, karty smart, kody jednorazowe, tokeny, dane biometryczne czy certyfikaty cyfrowe, przy czym metody weryfikacji tożsamości mogą opierać się na jednym lub wielu czynnikach (np. stosowanie zarówno hasła, jak i kodów jednorazowych). Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno także przeanalizować, czy i w jakim stopniu zastosowanie wieloczynnikowej weryfikacji tożsamości przyczyni się do zwiększenia poziomu bezpieczeństwa klientów.

16.3. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą zastosowania innych mechanizmów zabezpieczających, takich jak np. weryfikacja miejsca i czasu logowania do elektronicznego kanału dostępu.

Bezpieczeństwo danych i środków klientów

16.4. Poza powyższymi środkami, w celu uniemożliwienia uzyskania nieupoważnionego dostępu z wykorzystaniem elektronicznych kanałów dostępu, jak również uniemożliwienia negocjowania przez klientów zrealizowanych operacji, systemy informatyczne wykorzystywane w obszarze tych kanałów powinny być zaprojektowane i skonfigurowane w sposób zapewniający odpowiednio wysoki poziom integralności, poufności i dostępności danych dotyczących operacji (jak również innych danych przetwarzanych z wykorzystaniem tych kanałów) w całym procesie ich przetwarzania (zarówno w ramach towarzystwa funduszy inwestycyjnych, jak i przez zewnętrznych dostawców usług). Dodatkowo, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, że:

- posiada zasady nadawania uprawnień do elektronicznych kanałów dostępu oraz wykrywania przypadków manipulowania transakcjami lub danymi minimalizujące ryzyko wystąpienia przypadków oszustw wewnętrznych,
- sesje połączeniowe są szyfrowane oraz wprowadzone są dodatkowe mechanizmy, które w możliwie największym stopniu uodparniają te sesje na manipulacje (np. poprzez zamykanie sesji w przypadku braku aktywności użytkownika przez określony czas lub po zamknięciu aplikacji klienckiej bez wylogowania),
- systemy informatyczne wykorzystywane w zakresie elektronicznych kanałów dostępu umożliwiają zidentyfikowanie i zabezpieczenie dowodów, które mogą zostać wykorzystane w ewentualnym postępowaniu sądowym (w szczególności

zminimalizowane jest ryzyko utraty takich dowodów lub ich odrzucenia ze względu na niewłaściwe zabezpieczenie danych),

- systemy informatyczne wykorzystywane w zakresie elektronicznych kanałów dostępu są zaprojektowane w sposób minimalizujący prawdopodobieństwo przypadkowego zainicjowania transakcji przez upoważnionych użytkowników,
- rozwiązania wykorzystywane w zakresie elektronicznych kanałów dostępu zapewniają towarzystwu funduszy inwestycyjnych dostęp do ścieżek audytu, w szczególności obejmujących:
 - zlecenia,
 - zmianę danych klienta,
 - zmiany danych w prowadzonych ewidencjach, rejestrach, bazach danych, itp.,
 - udane i nieudane próby zalogowania do systemów,
 - wszelkie przypadki udzielenia, modyfikacji lub cofnięcia uprawnień dostępu do systemów.

16.5. W przypadku, gdy w procesie świadczenia usług za pośrednictwem elektronicznych kanałów dostępu uczestniczą usługodawcy zewnętrzni, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno upewnić się, że posiadają oni właściwe programy zarządzania bezpieczeństwem informacji przetwarzanych na rzecz towarzystwa funduszy inwestycyjnych, zgodne z przyjętymi w towarzystwie funduszy inwestycyjnych standardami⁶¹.

16.6. Umowa z klientem dotycząca korzystania z elektronicznych kanałów dostępu powinna określać zasady ochrony informacji i szczegółowe warunki dostępu (zwłaszcza metody weryfikacji tożsamości).

16.7. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno udostępniać klientom kanał komunikacji (np. skrzynkę e-mail, numer telefonu) umożliwiającą informowanie towarzystwa funduszy inwestycyjnych o zidentyfikowanych przez klientów zdarzeniach dotyczących bezpieczeństwa elektronicznych kanałów dostępu (np. o atakach opartych o technikę *phishing*).

Edukacja klientów

16.8. W związku z tym, że znaczna część kanału świadczenia usług znajduje się poza bezpośrednią kontrolą towarzystwa funduszy inwestycyjnych, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno dążyć do zapewnienia klientom korzystającym z elektronicznych kanałów dostępu odpowiedniego poziomu wiedzy pozwalającej na zrozumienie zagrożeń związanych z wykorzystaniem tych kanałów i stosowanie skutecznych sposobów zabezpieczania się przed tymi zagrożeniami. Może być to realizowane np. w formie wyraźnie widocznych informacji zamieszczonych na stronach towarzystwa funduszy inwestycyjnych, poprzez ulotki informacyjne, przesyłane do klientów wiadomości e-mail itp.

⁶¹ Patrz też: sekcja „Współpraca z zewnętrznymi dostawcami usług”.

16.9. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno informować klientów o zagrożeniach związanych w szczególności z:

- nieodpowiednim zabezpieczeniem danych wykorzystywanych do logowania do elektronicznych kanałów dostępu,
- nieodpowiednim zabezpieczeniem urządzeń wykorzystywanych do realizacji usług świadczonych za pośrednictwem elektronicznych kanałów dostępu (telefonów komórkowych, komputerów), w tym o istotności stosowania oprogramowania antywirusowego i zapór sieciowych, kontroli fizycznego dostępu, regularnej aktualizacji oprogramowania itp.,
- innymi technikami mającymi na celu przechwycenie informacji umożliwiającym dostęp do rejestrów uczestników (np. poprzez ataki oparte o technikę *phishing*), wraz ze wskazaniem sposobów zabezpieczania się przed takimi technikami.

Zarządzanie oprogramowaniem użytkownika końcowego⁶²

17. Wytuczna 17

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady zarządzania tzw. oprogramowaniem użytkownika końcowego, skutecznie ograniczające ryzyko związane z eksploatacją tego oprogramowania.

17.1. Ze względu na zagrożenia związane z wykorzystywaniem oprogramowania użytkownika końcowego (takie jak wysoka podatność na błędy programistyczne, prawdopodobieństwo utraty danych zwykle wyższe niż w przypadku typowych systemów informatycznych, wysoka podatność na ingerencję w zawarte w tych narzędziach algorytmy przetwarzania danych itp.), w zakresie zarządzania tego typu oprogramowaniem towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno w szczególności:

- identyfikować istotne oprogramowanie użytkownika końcowego, tj. takie, w którym przetwarzane są dane o wysokiej istotności dla towarzystwa funduszy inwestycyjnych lub które ma istotne znaczenie z perspektywy realizowanych w towarzystwie funduszy inwestycyjnych procesów,
- dokumentować istotne oprogramowanie użytkownika końcowego, w tym jego rolę w procesach biznesowych, zakresy przetwarzanych danych, algorytmy przetwarzania danych itp.,
- prowadzić rejestr funkcjonującego w obrębie towarzystwa funduszy inwestycyjnych istotnego oprogramowania użytkownika końcowego,
- zapewnić odpowiedni poziom bezpieczeństwa istotnego oprogramowania użytkownika końcowego (np. poprzez ochronę folderów, w których jest ono zapisane, czy też zablokowanie możliwości edycji formularzy) w celu

⁶² Oprogramowanie użytkownika końcowego (ang. *End-User Computing, EUC*) – narzędzia opracowane i funkcjonujące w oparciu o aplikacje instalowane na komputerach osobistych, takie jak MS Excel czy MS Access, dzięki którym użytkownicy niebędący programistami mogą tworzyć aplikacje biznesowe.

zapobieżenia nieautoryzowanym zmianom, zarówno w samym narzędziu, jak i w przechowywanych w nim danych,

- posiadać sformalizowane zasady tworzenia, testowania i dokonywania zmian w istotnym oprogramowaniu użytkownika końcowego,
- analizować zagrożenia i problemy związane z wykorzystywaniem oprogramowania użytkownika końcowego w poszczególnych obszarach działalności i – w przypadku stwierdzenia istotnych zagrożeń lub problemów w tym zakresie – przeanalizować zasadność i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą zastępowania go przez funkcjonalności istniejących lub nowych systemów informatycznych.

VII. Zarządzanie bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego

System zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego

18. Wytyczna 18

W towarzystwie funduszy inwestycyjnych powinien funkcjonować sformalizowany, skuteczny system zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego, obejmujący działania związane z identyfikacją, szacowaniem, kontrolą, przeciwdziałaniem, monitorowaniem i raportowaniem ryzyka w tym zakresie, zintegrowany z systemem zarządzania ryzykiem i bezpieczeństwem informacji w towarzystwie funduszy inwestycyjnych.

18.1. System zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego powinien wynikać ze strategii towarzystwa funduszy inwestycyjnych w obszarze bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego i być oparty o sformalizowane regulacje wewnętrzne. Podstawowym dokumentem w tym zakresie powinna być polityka bezpieczeństwa informacji.

18.2. System zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego powinien być przedmiotem systematycznych przeglądów, mających na celu wprowadzenie ewentualnych usprawnień oraz uwzględnienie w nim zmian zachodzących zarówno w otoczeniu towarzystwa funduszy inwestycyjnych, jak i w jego środowisku wewnętrznym.

18.3. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować korzyści wynikające ze stosowania międzynarodowych standardów (lub ich polskich odpowiedników) w zakresie bezpieczeństwa informacji (takich jak np. normy z serii ISO/IEC 27000) oraz podjąć decyzję w zakresie ewentualnego dostosowania funkcjonującego w towarzystwie funduszy inwestycyjnych systemu zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego do ich wymagań.

18.4. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić możliwie ścisłą integrację systemu zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego z procesem zarządzania ryzykiem operacyjnym. W tym celu towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno m.in. wykorzystywać w systemie zarządzania bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego stosowane narzędzia zarządzania ryzykiem operacyjnym, takie jak

narzędzia oparte o czynniki otoczenia gospodarczego i kontroli wewnętrznej⁶³, samoocena ryzyka operacyjnego, analizy scenariuszowe czy mapy ryzyka.

Identyfikacja ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

18.5. Celem identyfikacji ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego jest określenie związanych z nim zagrożeń mogących spowodować stratę (w tym finansową) w danej instytucji oraz określenie gdzie, w jaki sposób i dlaczego te zagrożenia mogą się zmaterializować.

18.6. Identyfikacja ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego powinna być dokonywana systematycznie i opierać się na:

- identyfikacji ryzyka związanego z potencjalnym naruszeniem bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego przed zmaterializowaniem się danych zagrożeń,
- identyfikacji ryzyka związanego z naruszeniami bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego po zmaterializowaniu się zagrożeń.

18.7. Identyfikując ryzyko związane z potencjalnym naruszeniem bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego przed zmaterializowaniem się danych zagrożeń, szczególną uwagę towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno poświęcić identyfikacji istniejących podatności środowiska teleinformatycznego (w tym komponentów infrastruktury teleinformatycznej) oraz zagrożeń, które mogą je wykorzystać. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego i stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wykorzystania automatycznych narzędzi pozwalających na identyfikację istniejących podatności. Niezależnie od okresowej oceny, identyfikacja ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego powinna być przeprowadzana każdorazowo w przypadku planowania istotnych zmian, zarówno w samych systemach informatycznych⁶⁴, jak i w ich wykorzystaniu, a także w przypadku planów wdrożenia nowych technologii (np. technologii wykorzystujących portale społecznościowe do komunikacji z klientami itp.).

18.8. Identyfikując ryzyko związane z naruszeniami bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego po zmaterializowaniu się zagrożeń, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno gromadzić informacje o zaistniałych w prowadzonej działalności zdarzeniach mających wpływ na bezpieczeństwo przetwarzanych w towarzystwie funduszy inwestycyjnych informacji oraz – w przypadku zgodności z przyjętą w towarzystwie funduszy inwestycyjnych definicją zdarzenia operacyjnego – uwzględniać je w bazie zdarzeń operacyjnych.

18.9. Zaleca się nawiązanie stałej współpracy z innymi towarzystwami funduszy inwestycyjnych w zakresie wymiany informacji o zidentyfikowanych zagrożeniach oraz

⁶³ Np. liczba incydentów naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w danym okresie sprawozdawczym, liczba istotnych zaleceń z zakresu bezpieczeństwa tego środowiska wydanych przez komórkę audytu wewnętrznego, liczba niezabezpieczonych podatności w istotnych komponentach środowiska teleinformatycznego.

⁶⁴ Patrz też: sekcja „Rozwój systemów informatycznych”.

wniosków i doświadczeń wynikających z analizy zidentyfikowanych przypadków naruszeń bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego. Sposób oraz zakres wymienianych informacji powinny zapewniać ich poufność, w szczególności dochowanie tajemnicy zawodowej.

Szacowanie ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

18.10. Szacowanie ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego ma na celu określenie prawdopodobieństwa i potencjalnego wpływu zmaterializowania się zagrożeń związanych z tym ryzykiem na instytucję oraz – na tej podstawie – dokonanie oceny tego ryzyka.

18.11. Działania w zakresie szacowania ryzyka powinny być realizowane z uwzględnieniem klasyfikacji informacji i systemów informatycznych⁶⁵. Badanie wpływu zidentyfikowanych zagrożeń powinno obejmować również elementy powiązane z komponentem, dla którego zidentyfikowano dane zagrożenie. W wyniku przeprowadzenia szacowania ryzyka towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno uzyskać wiedzę na temat występujących w jego działalności zagrożeń związanych z bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego, prawdopodobieństwa wystąpienia zidentyfikowanych zagrożeń oraz możliwych skutków zmaterializowania się tych zagrożeń, z uwzględnieniem potencjalnej utraty reputacji, która może prowadzić do spadku zaufania klientów i zakończenia przez nich współpracy z towarzystwem funduszy inwestycyjnych, co w szczególności może mieć wpływ na sytuację płynnościową towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Wiedza ta powinna pozwolić na podjęcie właściwych decyzji w zakresie kontroli i przeciwdziałania ryzyku.

Kontrola i przeciwdziałanie ryzyku w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

18.12. Uwzględniając wyniki dokonanego oszacowania ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno podejmować stosowne decyzje dotyczące podejścia do poszczególnych zagrożeń, polegające na:

- ograniczaniu ryzyka, tj. wprowadzaniu i modyfikacji istniejących organizacyjnych i technicznych mechanizmów kontrolnych w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- transferze ryzyka, tj. przeniesieniu części lub całości ryzyka związanego z danym zagrożeniem na podmiot zewnętrzny⁶⁶, w szczególności poprzez zlecenie wykonywania czynności zewnętrznym dostawcom usług informatycznych⁶⁷ lub stosowanie ubezpieczeń,
- unikaniu ryzyka, tj. niepodejmowaniu działań, z którymi wiąże się dane zagrożenie,

⁶⁵ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji i systemów informatycznych”.

⁶⁶ Towarzystwo funduszy inwestycyjnych nie może jednak traktować transferu ryzyka jako alternatywy dla właściwego zarządzania ryzykiem.

⁶⁷ Patrz: sekcja „Współpraca z zewnętrznymi dostawcami usług”.

- akceptacji ryzyka, tj. świadomym niepodejmowaniu działań mających na celu ograniczenie prawdopodobieństwa lub skutków zmaterializowania się danego zagrożenia, wraz z ewentualnym zapewnieniem środków na pokrycie potencjalnie związanych z nim strat.

18.13. Stosowane mechanizmy kontrolne powinny być adekwatne w szczególności do:

- zidentyfikowanych zagrożeń, oszacowanego ryzyka wynikającego z tych zagrożeń oraz istotności związanych z nimi komponentów środowiska teleinformatycznego, w szczególności systemów informatycznych⁶⁸,
- skali i specyfiki działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- złożoności środowiska teleinformatycznego towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

18.14. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, aby wszystkie wyjątki od obowiązujących w towarzystwie funduszy inwestycyjnych regulacji oraz stosowanych mechanizmów kontrolnych były ewidencjonowane i kontrolowane zgodnie ze sformalizowaną procedurą, określającą m.in. sytuacje, w jakich dopuszcza się udzielenie zgody na odstępstwo, zasady składania i akceptacji wniosku o udzielenie takiej zgody (z zapewnieniem, że wniosek zawiera uzasadnienie potrzeby zastosowania wyjątku), osoby upoważnione do udzielenia zgody, akceptowalny czas obowiązywania odstępstw oraz zasady raportowania w tym zakresie. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno również systematycznie analizować ryzyko związane z ww. odstępstwami.

18.15. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno regularnie weryfikować, czy przyjęte mechanizmy kontrolne są adekwatne do jego profilu ryzyka, a sposób ich funkcjonowania jest prawidłowy. W przypadku zaistnienia takiej konieczności (np. w przypadku stwierdzenia, że zasoby wewnętrzne towarzystwa funduszy inwestycyjnych nie są wystarczające w danym zakresie), towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno wykorzystać w tym celu zewnętrznych specjalistów, mając jednak na uwadze konieczność zachowania przez nich poufności informacji pozyskanych w związku z wykonywaną kontrolą.

18.16. Kontrola ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego powinna być sprawowana adekwatnie do poziomu tego ryzyka niezależnie od tego, czy związane jest ono z przetwarzaniem danych klientów towarzystwa funduszy inwestycyjnych (lub prowadzeniem innych operacji w ramach działalności).

Monitorowanie i raportowanie ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

18.17. Wyniki identyfikacji i szacowania ryzyka w zakresie środowiska teleinformatycznego oraz rezultaty badania efektywności wprowadzonych mechanizmów kontrolnych powinny być monitorowane (w tym pod kątem występujących trendów), jak również prezentowane kierownictwu towarzystwa funduszy inwestycyjnych i radzie nadzorczej w ramach funkcjonującego w towarzystwie funduszy inwestycyjnych systemu informacji zarządczej⁶⁹.

⁶⁸ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji i systemów informatycznych”.

⁶⁹ Patrz też: sekcja „System informacji zarządczej”.

Informacje te powinny być przekazywane regularnie, zaś ich częstotliwość i zakres powinny uwzględniać profil ryzyka towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz dawać możliwość podjęcia odpowiedniej reakcji.

Klasyfikacja informacji i systemów informatycznych

19. Wytyczna 19

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno klasyfikować systemy informatyczne i przetwarzane w nich informacje zgodnie z zasadami uwzględniającymi w szczególności wymagany dla tych systemów i informacji poziom bezpieczeństwa.

Klasyfikacja informacji

19.1. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno opracować zasady klasyfikacji informacji zapewniające, że każda informacja przetwarzana w środowisku teleinformatycznym towarzystwa funduszy inwestycyjnych zostanie objęta odpowiednim dla niej poziomem ochrony. W tym celu niezbędne jest ustanowienie takiego systemu klasyfikacji informacji, który będzie obejmował wszystkie dane przetwarzane w systemach informatycznych towarzystwa funduszy inwestycyjnych, jak również zapewnienie, że klasyfikacja każdej informacji jest adekwatna do aktualnych uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych towarzystwa funduszy inwestycyjnych.

19.2. Informacje powinny być klasyfikowane pod kątem wymaganego poziomu bezpieczeństwa z uwzględnieniem w szczególności:

- znaczenia tych informacji dla towarzystwa funduszy inwestycyjnych i realizowanych w nim procesów,
- znaczenia tych informacji z perspektywy zarządzania rodzajami ryzyka, które zostały zidentyfikowane jako istotne w prowadzonej przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych działalności,
- skutków utraty lub nieuprawnionej zmiany danej informacji,
- skutków nieuprawnionego ujawnienia danej informacji,
- szczególnych wymagań regulacyjnych i prawnych dotyczących danego rodzaju informacji⁷⁰.

19.3. Klasyfikacja każdej informacji powinna być uwzględniana w ramach określania mechanizmów zabezpieczających te informacje w całym cyklu ich przetwarzania – od pozyskania, poprzez wykorzystanie, ewentualne przekazywanie poza towarzystwo funduszy inwestycyjnych, aż do momentu archiwizacji oraz usunięcia.

19.4. Dostęp do informacji o wysokim stopniu poufności, w tym informacji stanowiących tajemnicę zawodową i informację poufną, powinien być udzielany jedynie osobom, w stosunku do których towarzystwo funduszy inwestycyjnych stwierdzi w świetle obowiązujących przepisów prawa dopuszczalność udzielenia dostępu do takich informacji.

⁷⁰ Patrz też: sekcja „Bezpieczeństwo formalnoprawne”.

Ponadto, każda osoba, której towarzystwo funduszy inwestycyjnych udziela dostępu do informacji o wysokim stopniu poufności, w tym informacji stanowiących tajemnicę zawodową i informację poufną, powinna zostać zobligowana do podpisania zobowiązania w zakresie zachowania ich poufności (również przez odpowiedni czas po ustaniu tego dostępu, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa), przy czym zasada ta nie znajduje zastosowania w przypadkach, gdy powszechnie obowiązujące przepisy prawa nakładają obowiązek udzielenia takiego dostępu.

19.5. Przechowywanie informacji o istotnym znaczeniu dla towarzystwa funduszy inwestycyjnych na komputerach stacjonarnych, komputerach przenośnych lub urządzeniach mobilnych powinno być ograniczone do niezbędnego minimum i chronione adekwatnie do klasyfikacji tych informacji (np. poprzez szyfrowanie, mechanizmy kontroli dostępu, mechanizmy zapewniające możliwość odzyskiwania danych).

19.6. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego, stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska oraz skalę i specyfikę prowadzonej działalności) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wykorzystania rozwiązań automatyzujących działania w zakresie kontroli ryzyka związanego z bezpieczeństwem informacji przetwarzanych w środowisku teleinformatycznym, takich jak np. rozwiązania ograniczające użytkownikom systemów informatycznych możliwość zapisu informacji na przenośnych nośnikach danych, umożliwiające sprawowanie kontroli nad informacjami przesyłanymi za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz ograniczające dostęp do innych niż przyjęte w towarzystwie funduszy inwestycyjnych systemów poczty elektronicznej. Należy jednak pamiętać, że wykorzystanie tego rodzaju automatycznych rozwiązań nie zwalnia towarzystwa funduszy inwestycyjnych z konieczności sprawowania przez pracowników nadzoru nad tym obszarem.

Klasyfikacja systemów informatycznych

19.7. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno opracować zasady klasyfikacji systemów informatycznych, uwzględniające w szczególności:

- klasyfikację informacji przetwarzanych w obrębie danego systemu,
- znaczenie danego systemu dla działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych,
- istotność innych systemów informatycznych, których funkcjonowanie zależy od danego systemu.

Zarządzanie incydentami naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego

20. Wytyczna 20

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać sformalizowane zasady zarządzania incydentami naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, obejmujące ich identyfikację, rejestrowanie, analizę, priorytetyzację, wyszukiwanie powiązań, podejmowanie działań naprawczych oraz usuwanie przyczyn.

20.1. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno posiadać regulacje wewnętrzne opisujące zasady postępowania w przypadkach wystąpień incydentów naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, czyli m.in. awarii i przeciążeń systemów informatycznych, utraty urządzeń lub danych, błędów ludzkich skutkujących zagrożeniem dla bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, naruszeń lub prób naruszeń zabezpieczeń, niekontrolowanych zmian w systemach itp. Zakres i poziom szczegółowości powyższych regulacji powinny być adekwatne do skali i specyfiki działalności towarzystwa funduszy inwestycyjnych oraz poziomu złożoności jego środowiska teleinformatycznego.

20.2. Zasady postępowania z incydentami naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego powinny w szczególności określać:

- metody i zakres zbierania informacji o incydentach,
- zakresy odpowiedzialności w obszarze zarządzania incydentami,
- sposób przeprowadzania analiz wpływu incydentów na środowisko teleinformatyczne, w tym jego bezpieczeństwo,
- zasady kategoryzacji i priorytetyzacji incydentów, uwzględniające klasyfikację informacji i systemów informatycznych związanych z danym incydem⁷¹,
- zasady wykrywania zależności pomiędzy incydentami (przykładem tego rodzaju zależności jest atak typu „*Denial-of-Service*” uniemożliwiający szybką identyfikację innego incydemu lub usunięcie jego przyczyn),
- zasady komunikacji, obejmujące zarówno pracowników towarzystwa funduszy inwestycyjnych, jak i zewnętrznych dostawców usług informatycznych oraz – w przypadku istotnego narażenia na skutki danego incydemu – również innych stron trzecich (klientów, kontrahentów itp.), zapewniające odpowiednio szybkie powiadomianie zainteresowanych stron i podejmowanie działań, adekwatnie do poziomu istotności incydemu,
- zasady gromadzenia i zabezpieczania dowodów związanych z incydentami, które będą mogły zostać wykorzystane w ewentualnych postępowaniach sądowych (w szczególności minimalizujące ryzyko utraty takich dowodów lub ich odrzucenia ze względu na niewłaściwe zabezpieczenie danych),
- zasady dotyczące podejmowania działań naprawczych i zapobiegawczych, obejmujące w szczególności przypisanie osób odpowiedzialnych za realizację tych działań oraz monitorowanie stanu ich realizacji.

20.3. W celu m.in. umożliwienia podejmowania działań zapobiegawczych w odniesieniu do identyfikowanych problemów, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno prowadzić rejestr incydentów naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, w którym przechowywane powinny być w szczególności informacje dotyczące:

- daty wystąpienia i identyfikacji incydemu,

⁷¹ Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji i systemów informatycznych”.

- przyczyn zajścia incydentu,
- przebiegu incydentu,
- skutków incydentu,
- podjętych działań naprawczych.

20.4. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić, aby wszyscy pracownicy oraz inne osoby świadczące usługi informatyczne na rzecz towarzystwa funduszy inwestycyjnych, które mają dostęp do jego środowiska teleinformatycznego, były poinformowane o zasadach dotyczących zarządzania incydentami naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w zakresie odpowiednim do wykonywanych czynności i posiadanych uprawnień. W szczególności osoby te powinny być zobowiązane do zgłaszania incydentów naruszenia bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego (w tym podejrzeń wystąpienia takich incydentów) możliwie najszybciej. W tym celu towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno ustanowić odpowiedni punkt kontaktowy (np. w ramach jednostek odpowiedzialnych za wsparcie użytkowników systemów informatycznych) dedykowany obsłudze zgłoszeń w powyższym zakresie, który będzie powszechnie znany w organizacji, stale dostępny oraz pozwoli na zapewnienie odpowiedniego czasu reakcji. Osoby odpowiedzialne za obsługę zgłoszeń powinny posiadać kwalifikacje i wiedzę zapewniające właściwą klasyfikację każdego zgłoszenia i podjęcie odpowiednich działań związanych z ich obsługą lub eskalacją, tj. przekazaniem do obsługi przez osoby o wyższym poziomie kompetencji w danym zakresie (w szczególności na podstawie klasyfikacji informacji lub systemów informatycznych, z którymi związany jest dany incydent⁷²).

20.5. Zaleca się, aby w stosunku do incydentów mających istotny wpływ na bezpieczeństwo przetwarzanych danych, w tym w szczególności na bezpieczeństwo środków klientów (również w przypadkach incydentów, o których towarzystwo funduszy inwestycyjnych jest informowane przez zewnętrznego dostawcę usług informatycznych⁷³), towarzystwo funduszy inwestycyjnych posiadało szybką ścieżkę raportowania ich wystąpienia (wraz z określeniem prawdopodobnych przyczyn oraz skutków) kierownictwu towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Szybki przepływ informacji w zakresie zaistniałego istotnego naruszenia bezpieczeństwa powinien pozwalać na odpowiednie zaangażowanie kierownictwa towarzystwa funduszy inwestycyjnych w proces podejmowania działań naprawczych. Kierownictwo towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinno być również systematycznie informowane o stanie realizacji tych działań.

20.6. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego, stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska oraz skalę i specyfikę prowadzonej działalności) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą określenia składu osobowego zespołów, które odpowiedzialne będą za podjęcie odpowiedniej reakcji w przypadkach wystąpienia incydentów mających istotny wpływ na bezpieczeństwo przetwarzanych danych (w szczególności na bezpieczeństwo środków klientów),

⁷² Patrz: sekcja „Klasyfikacja informacji i systemów informatycznych”.

⁷³ Patrz też: sekcja „Współpraca z zewnętrznymi dostawcami usług”.

posiadających odpowiednie kwalifikacje i wiedzę w tym zakresie oraz dysponujących uprawnieniami umożliwiającymi podejmowanie skutecznych działań w nagłych okolicznościach.

20.7. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego, stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska oraz skalę i specyfikę prowadzonej działalności) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wykorzystania rozwiązań, ułatwiających zarządzanie incydentami naruszenia bezpieczeństwa m.in. poprzez centralizację zbierania, analizowania i przechowywania dzienników zdarzeń generowanych przez systemy informatyczne i inne komponenty środowiska teleinformatycznego.

Bezpieczeństwo formalnoprawne

21. Wytyczna 21

Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno zapewnić zgodność funkcjonowania obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego z wymaganiami prawnymi, regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi, zawartymi umowami i przyjętymi w towarzystwie funduszy inwestycyjnych standardami.

21.1. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno systematycznie identyfikować i dokumentować oraz monitorować zgodność z wymaganiami dotyczącymi obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego (również w zakresie działalności zleconej zewnętrznym dostawcom usług informatycznych⁷⁴) wynikającymi z obowiązujących przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i zewnętrznych, zawartych umów i przyjętych w towarzystwie funduszy inwestycyjnych standardów, w tym m.in.:

- ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 157),
- ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 710),
- ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1147),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2014 r. poz. 94, z późn.zm.),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1382),
- ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.),

⁷⁴ Patrz też: sekcja „Współpraca z zewnętrznymi dostawcami usług”.

- ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2014 r. poz. 455),
- ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182),
- ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późn. zm.),
- aktów wykonawczych w zakresie powyższych ustaw,
- wytycznych nadzorczych,
- oraz umów i licencji w zakresie eksploatowanego oprogramowania.

21.2. Spełnienie powyższych wymagań powinno być przedmiotem raportowania w ramach systemu informacji zarządczej⁷⁵.

Rola audytu wewnętrznego i zewnętrznego

22. Wytyczna 22

Obszary technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego towarzystwa funduszy inwestycyjnych powinny być przedmiotem systematycznych, niezależnych audytów.

22.1. Towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność (uwzględniając w szczególności poziom złożoności środowiska teleinformatycznego i stopień narażenia na ryzyko w zakresie bezpieczeństwa tego środowiska) i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą wskazania w ramach audytu wewnętrznego osoby lub osób odpowiedzialnych za audyt obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.

22.2. Osoby odpowiedzialne za przeprowadzanie audytów obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego powinny posiadać odpowiednie kwalifikacje. Audyty powinny być przeprowadzane z wykorzystaniem uznanych standardów międzynarodowych i dobrych praktyk w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, jak np.:

- standardy dotyczące audytowania systemów informatycznych ISACA (Information Systems Audit and Control Association),
- COBIT (Control Objectives for Information and related Technology),
- GTAG (Global Technology Audit Guide) oraz GAIT (Guide to the Assessment for IT Risk),
- normy ISO (International Organization for Standardization).

22.3. Audyt obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego powinien być przeprowadzany regularnie oraz każdorazowo po wprowadzeniu zmian mogących znacząco wpłynąć na poziom bezpieczeństwa środowiska

⁷⁵ Patrz też: sekcja „System informacji zarządczej”.

teleinformatycznego. Częstotliwość i zakres audytów powinny wynikać z poziomu ryzyka związanego z poszczególnymi obszarami audytowymi oraz wyników ich wcześniejszych przeglądów.

22.4. Zlecenie dodatkowych audytów profesjonalnym instytucjom zewnętrznym specjalizującym się w badaniu obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego jest czynnikiem, który może wzmocnić w istotny sposób kontrolę nad ryzykiem związanym z tym obszarem. W związku z tym, towarzystwo funduszy inwestycyjnych powinno przeanalizować zasadność i na tej podstawie podjąć odpowiednią decyzję dotyczącą uzupełnienia działań audytu wewnętrznego przez audyty zewnętrzne przeprowadzane przez tego rodzaju podmioty, w szczególności w zakresie obszarów o wysokim poziomie ryzyka.

Opracowano w Departamencie Funduszy Inwestycyjnych UKNF